

asi

• ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER
ŞUBAT 2007, NR.26

Birlik Komitesi Kosova Meclisi'ne rapor sunuyor

Araştırma Komisyonu

Meclis Güvenlik

Komisyonu Başkanı Naim Maloku ile söyleş

Editörden

2 Şubat 2007 tarihinde Kosova'nın gelecekteki statüsüne ilişkin kapsamlı önerisini Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Özel Temsilcisi, Başkan Marti Ahtisaari sundu. Önerinin sunulması, metin üzerinde tartışmaların yapılması, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından Kosova'nın nihayi statüsünün belirlenmesi ile ilgili karardan önce final bir safhayı oluşturmaktadır.

Kosova gelecekteki statüsü için hazırlanırken, dört aylık bir geçiş dönemi içinde yapılacak hazırlıklar üzerinde çalışmalar yoğunlaştı. Bu dönem içerisinde Kosova enstitülerine daha fazla güç, sorumluluk ve yetki verilecek ve bunların gerçekleştirilmesi AB tarafından yönetilen Uluslar Arası Sivil Ofisi (ICO) tarafından denetlenecektir: 'Administratif ve politik olarak bu ikili meydan okuma Kosova'nın daha önce yönettiği her şeyi kat kat aşmaktadır', dedi Sn. Torbjorn Solhstrom, Sn Solana'nın özel temsilcisi, AB Dış İşleri Koordinatörü ve Kosova'da Uluslar Arası Topluluğu Ofisi Ekip Yöneticisi/Kosova ile ilgili Avrupa Özel Temsilcisi.

Kosova Meclisi'nin tüm üyelerine "Ahtisaari paketi" metninin tamamı verildi ve onlar bu belgeyi kendi politik partiler ile Meclis çerçevesi içerisinde ele alıp görüştüler. Öneri, azınlık topluluklarının haklarına değin detaylı hükümleri, kültür zenginliğinin korunmasını, desantralizasyon (ademimerkeziyetçilik) ve Kosova'nın gelecekteki statüsü ile ilgili diğer konularını içermektedir.

Meclis'in çalışması üzerinde hemen etkisi sezilecek olan "Ek - 12" belgesi, BMÖ Güvenlik Konseyi'nde Rezolusyonunun kabul edilmesinden sonra geçiş dönemine değin yasamanın gündemi ile ilgili taslağı oluşturmaktadır. Meclis çalışmaları açısından Anayasal hükümler ile ilgili olan 'Ek - 1' de önem arz etmektedir ve bu belge ile daha sonraki safhada Meclis tarafından onaylanacak olan Anayasa taslağını hazırlayacak olan "Anayasa Komisyonunun" oluşturulması öngörülmektedir.

Gelecek aylara içerisinde Kosova Meclisi'nin ne şekilde fonksiyon edeceği Meclis tarafından yapılması gereken işlere önceliklerin verilmesi, politik uzlaşının sağlanması ve gereken ilave personelin planlaştırılmasına endeksli olacaktır.

ASI Bülteni'nin bu sayısı, Meclis'in yasama kapasitesinin güçlendirilmesi, politikaların saptanması ve yasamanın gerçekleştirilmesine ilişkin kilit konuları ele almaktadır. Bültenin bu sayısında 2006 yılının Aralık ayı ve 2007 yılının Ocak ayı dönemi içerisinde Meclis'te olagelen en önemli gelişmeleri bulabilirsiniz. Buna ek olarak Meclis üyeleri, son iki ay içerisinde Meclis'te gerçekleştirilen çalışmalarını gözden geçirebilirler. Bu bülten aynı zamanda Meclisi destek programlarının gözden geçirilmesini de kapsamaktadır. Enformasyonların size faydalı olacağını ümit ediyoruz.

Franklin De Vrieze,

Meclis'i Destek Girişimi Koordinatörü.

Editörden	2
Açık oylama için zaman çatmıştır	3
Meclis Başkanı Berişa'nın 2007 yılında Meclis'in ilk toplantısındaki konuşması.	4
Meclis, şu anda yapmakta olduğu çalışmalara devam ederek statüsün gerçekleştirilmesine dair yasaları onaylamalıdır	5
Araştırma Komisyonu: devlet enstitülerinin kurulmasında yeni görgüler	6
Meclis, güvenlik mekanizmalarının temin edilmesinde kendine düşen rolü üstlenmelidir.	7
Birleşmiş AB Kosova sorununun çözümüne götürmelidir	9
Kapitol Hil'den Kosova'ya	10
Kosova bütçesi ve önündeki meydan okumalar	11
12. 2006 yılının Aralık ayı ve 2007 yılının Ocak ayında Kosova Meclisi'nde son gelişmeler	12
Talimatlar yasamanın tasarlanması yolunu açmaktadır	14
Yasama politikaları içermeyen ve ön değerlendirilmelerden geçmeyen yasalar	16
Politika içermeyen yasalar	18
Şeffaflık: Parlamento sürecinin geliştirilmesi ve milletvekilleri ile enformasyonların paylaşılması	19
Omduspersonun atanmasında uzun bir yol	21
Aralık 2006 ile Ocak 2007 döneminde Kosova Meclisi'ne destek	22

Açık oylama için zaman çatmıştır

Kolë M. BERISHA, Kosova Meclis Başkanı

Gizli veya açık oylama? Hangi seçenek daha faydalı, hangi seçenek daha demokratik? Bu konu politik ile entelektüel çevreler, politik araştırmacılar ve stajiyerler arasında hararetli tartışmalara neden olmaktadır. Bu konu geçiş (tranzisyon) döneminden geçen toplumlar ve ülkeler için geçerlidir. Gizli oylama totaliter dönemlerde özel önem taşıyordu, çünkü insanların her şeyi oylama veya reddetmeye bağlı olan bir dönem sözkonusuydu.

Ama zamanlar değişti. Bizim onlara yaklaşımımız değişmeli ve gerekirse oylama yöntemlerimizi de değiştirmeliyiz. Daha başlangıçta şunu vurgulamak isterim; bu yazının amacı bu konu ile ilgili bilgiye sahip olan ve iyi formüle edilmiş düşünceleri cesaretlendirmektir. Kosovadaki ortam göz önünde bulundurularak bu çeşit tartışma bizim parlamento pratiğimizde de kaçınılmazdır ve bu kiltel konu ile bir ya da öteki türlü karşılaşmak durumunda olacağız.

Aslına bakılırsa, enstitülerimiz ya da onların karar verici organları yasa tasarılarının ve diğer alt kanun hükümlerinin hazırlanması sırasında, ilk sırada da onları tasarlayanlar ve onları pratikte uygulayanlar, başvurulacak oylama şekli olarak (açık veya gizli oylama yönteminden) hangisinin daha demokratik olduğu ikilemi ile karşılaşmaktadır.

Demokratik bir geleneğe sahip olan Austurya olduğu gibi geçiş döneminden ge-

çme mecburiyetinde kalan daha birçok ülkede de açık oylamaya daha fazla önem verilmiş bulunmaktadır. Örnek olarak Bulgaristan Ulusal Meclis çalışmalarını ayarlayan normatif aktin 53.1 maddesinde şöyle denilmektedir: "Ulusal Meclis belirli durumlarda gizli oylamayı uygulamayı kararlaştırabilir". Bu akit belirli konular için oylama metodunu saptamaya onlar hakkında Meclis'in karar vermesini öngörmektedir. Devamda aynı maddenin 2. fıkrası 2. ve 5. noktalarında şöyle denilmektedir:

"Açık oylama parmağın kaldırılmasıyla yapılır, ya da elektronik oylama sisteminin kullanılmasıyla, adlar, üyeler ve oylar elektronik oylama

sistemi ile ekranda gösterilir". Buna benzer bir çözüm de Çek Cumhuriyeti'nde uygulanmaktadır. 76.2 hükmünde şöyle denilmektedir: "Oylama cihazı ile yapılan oylama sonuçları her milletvekilinin nasıl oy kullandığının bir göstergesi olacaktır." Polonya'da da 188. madde, 2. bölüm ve 3 bap'ta benzer uygulama görülmektedir.

Diğer ülkelerdeki pratiklere bakılmayarak, biz Kosova Meclisi için en iy olan oylama metodlarını saptamadan önce bu iki oylama metodlarının güçlü olan taraflarını ve zayıflıklarını değerlendirmemiz gerekir.

Şimdiye kadar elde edilen pratiklerden hareket ederek, gizli

oylama sayesinde devamda getirilen olguların gizlendiği net olarak görülmektedir:

a) Oylamaya koyulan konu hakkında kendi veya sahip olduğu oluşumun kararını açık olarak belirtmek için vatandaş, insani ve entelektüel cesarete sahip olmayan seçmenler; değişik çıkar gruplarından gelebilecek potansiyel baskıya karşı gelmeye hazır olmayan kişi sözkonusudur; "herkesle arkadaş kalmak isteyen", "hiç kimseyle ilişkileri bozmak istemeyen" ve oylamaya konulan konu hakkında ayrı ayrı olarak heradaya söyleme fırsatında olduğunda "Senin için oyumu kullandım," ya da "Senin önerin için oyumu verdim." Diyen kişiler sözkonusudur.

b) Sorumsuz seçmen, seçmenler tarafından kendisine verilen güveni kötüye kullanılarak her zaman kendi çıkarı ya da üyesi olduğu grup, klan – grupasyon, ideoloji, din, ırk, cinsiyet veya yerel – yöresel gruplar çıkarlarını göz önünde bulundurarak oy vermektedir. O, aynı zamanda hiçbir zaman ya da çok seyrek kendisine güven veren ve güvenini ihsan eyleyen ve 'hukuken' kendi seçmen kitlesinin çıkarı için oyunu kullanmaz.

Seçmenler ve temsil ettikleri oluşumlar bu iki kategori milletvekilleri kategorisini kontrol etme olanağında değildir. Gizli oylama, bu milletveki-

llerinin kimin çıkarlarını koruduklarını ve gerçekte onların hangi politik partiyi –oluşumu temsil ettiklerini ve kimin programını yürürlüğe koymak istediklerini göstermektedir.

Diğer yandan açık oylama ile milletvekili sahip olduğu seçmenler ve oluşumlara karşı yakınlığını ve dürüstlüğü göstermektedir. Kendi fikirlerini açık olarak belirtmekle yurttaş, insancıl ve entelektüel cesaretini açık olarak göstermektedir. Seçmenlerin kendi fikirlerine dayanarak belirli konu üzere oyunu kullanması kendisine kalmış olan bir karardır. Bu oylama metodu, seçmenlerin seçim süresince oyunu verdikleri temsilciyi kontrol etmesini temin etmektedir.

Açık bir oylama sistemi ile yurttaşlar, kendi temsilcilerinin oylarını tam olarak nasıl kullandıklarını bileceklerdir. Bu, milletvekillerinin daha etkili, daha sorumlu ve daha efikas olmalarını cesaretlendirecek onun kendi mevkiini tanımlamasını ve kendi oyunu korumasına katkıda bulunacaktır. Bu şeffaf bir sistemdir – demokrasinin arandığı kalitelerinden biridir.

Açık olmak gerekirse açık oylamanın kazançları çok büyüktür. Gelişmiş ve konsolide edilmiş olan demokrasilere sahip olan ülkelerde açık oylama en güçlü bir tazdiği oluşturmaktadır. Neden biz de bu modeli izlemeyelim?

Belki de biz demokrasi faydalarından yararlanmak için Romalıların şu deyiminden öğüt çıkarmalıyız: Festina lente, ya da “yavaş acele et”.

Meclis Başkanı Berişa'nın 2007 yılında Meclis'in ilk toplantısındaki konuşması

Sayın arkadaşlar,

Bizi beklemekte olan süreç hakkında sizi merak içinde bırakmak istemezdim. Hiçbir şekilde! Belirtmek istediğim şey, bizden sadece sorumlu olarak çalışmamız, daha bilinçli olmamız ve süreç konusunda daha uyanık olmamız istenmektedir. Bir kimse gün içerisinde uyursa biz geceyin bile uyumamalıyız. Bu konu bizi harekete koymakla birlikte hassas ve çok ciddidir.

Önümüzdeki aylar içerisinde Meclis'in çeşitli medyan okumaları olmak üzere en ağır meydan okumaları karşı karışaya geleceğini belirtmek isterdim. Meclis'in belki de en zor kararları, Kosova'nın geleceğini ayan olarak saptayacak ve tanımlayacak kararları olduğu gibi çocuklarımızın ve torunlarımızın geleceğini saptayacak kararları alacağını belirtmek isterim.

Şunu da belirtmek isterim ki, bu Meclis belki de gelecek toplantılarının birinde politik partiler durumunun uyu0 =mlaştırılması ile ilgili danışmaların sonra, sıralı bir Anayasal prosedürü çerçevesi içerisinde Anayasal Komitesinin, yeni anayasanın, bağımsız bir Kosova'nın ilk Anayasasının tasarlanmasına değin kararları alması ve kriterileri saptaması gerekecektir.

Ayrıca belirtmek isterim ki, Meclis'in, aynı zamanda çok yakında semboller: Kosova devletinin bayrağı, milli marşı ve diğer sembolleri gibi diğer konular üzere çalışması gerektiğini belirtmek isterdim.

Yakında önümüzde tartışma

için öyle denilen “Marti Ah-tisari Paketi” olacaktır ve bizim Meclis olarak bunu yanıtlamamız gerekecektir.

Yakında, yeni bir ortam ve bağımsızleeğemen bir Kosova'da yaşamın çeşitli alanlarını düzenleyen çok sayıda yasaların ve yasa tasarılarının görüşülmesi ve onaylanması için Meclis önünde olacaktır. Komisyonların daha fazla güncelleştirilmiş olmaları gerekir. Bu görevlerin ne kadar zor olmasına rağmen hep birlikte ve gerçekten sorumlu bir şekilde davranarak ve her gün çok sevdiğimizizi belirttiğimiz bu ülkeyi ve bu toprakları gerçekten sevdiğimizizi göstererek bu ödevleri kolayca gerçekleştirmiş olacağız. Önceden yapılan danışmalardan sonra, Meclis, gerektiği durumda kendi rolüne, yetkilerine ve mandatına-görev süresine göre hareket etme olanağında olacaktır.

Değerli milletvekilleri meslektaşlarım, Başbakan Çeku, Başbakan vekili Haziri, ve bakanlar, bu kutsal ve değerli ülke insanları, ben sadece Kosova Meclis Başkanı olarak

değil, sizin iş arkadaşınız, dostunuz ve yurttaşınız olarak statüsün saptanmasına kadar, kendi anayasamızı hazırlayınca kadar yerel ile merkezi seçimlerimiz yapılıncaya ve bağımsız bir Kosova'da ilk hükümeti kuruncaya kadar şu anki fikir ayrılıklarını - çarpışmaları, parti ya da diğer çıkarları olduğu gibi ideoloji çıkarlarını (diğer durumlarda bu çıkarlar normal sayılabilir) bir kenara bırakmanızı rica ediyorum. Bu doğruyu bir daha da tekrarlamama izin veriniz: bizi birleştiren 99 bağ vardır ve bizi ayıran sadece bir pürüzsüz bağ vardır !

Bundan dolayı iktidarda ve muhalefette olanları olduğu gibi azınlık ile çoğunluğun sorumlu olmalarını; karar almada birleşmelerini; ve bugün bize düşen tarihi rolü yapmamız için sorumlu olmaya davet etmekteyim. Söylenenler ve söylenmeyenler adına, bugün ile yarın için başarılı ve iyi bir çalışma yapmamızı diliyorum!

Priştine, 11.01.2007

“Meclis, şu anda yapmakta olduğu çalışmalara devam ederek statüsün gerçekleştirilmesine dair yasaları onaylamalıdır”

Büyükelçi Werner Wnendt, AGİT Kosova Misyonu Şefi

2007 yılı Kosova için önemli bir yıl olacaktır. Kosova'nın gelecekteki statüsünün saptanması doğrultusunda, uluslar arası topluluğun buradaki katılım karakterinin değiştirilmesi ve Kosova'nın Avrupa entegrasyon sürecinde adımların hızlanması ve standartların gerçekleştirilmesi (ki bu standartlar da aynı zamanda Avrupa standartlarını oluşturur), Kosova yeni meydan okumalar ve fırsatlarla karşılaşmaktadır.

Çoğunun da farketdiği gibi, geleceğin en önemli sorunu Kosova statüsünün saptanması ve buna bağlı olan çalışmalardır. Kosova'nın geleceği konusu Viyana, Brüksel, Newyork ve daha birçok kentin ilgi odağında bulunmaktadır. Ümit ediyoruz ki, statüsün saptanması Kosovanın geleceği için dayanıklı ve geçerli bir vizyonu getirecektir. Diğer yandan uzlaşmanın temin edilmesi ulusal ve uluslar arası düzeylerde politik uzlaşmaların ya-

pılmasını gerektirmektedir. Kosova halkının tamamı – siyasetçiler ve toplum – demokrasi ve hoşgörü ilkelerine saygılı davranmalıdırlar, çünkü onlar toplumun istikrar ve güvenliği, ekonomik kalkınması ve uluslar arası topluma katılım yönünü belirlemektedir.

Statüs paketinin gerçekleştirilmesiyle birlikte tranziyon (geçiş) dönemi de Kosova'ya düşen diğer bir ödevi oluşturmaktadır. Gelecekte Kosova'da uluslar arası topluluğunun kalması modaliteleri ve yetkilerin mahali otoritelere aktarılması biçimlerinin ileride de tartışılmasının gerekmesine rağmen, Kosova'nın geleceği ile ilgili temel sorumlulukların GÖK yetkisine aktarılması beklenmektedir.

Uluslar arası topluluğun katılımı da devam edecektir. Avrupa Birliği'nin rolünün güçlenmesi ve Kosova'nın Avrupa ile bağlarının pekiştirilmesi beklenilmektedir. Şu anda işbaşında bulunan AB Başkanlığı'nın önceliklerinden biri Kosova'dır. Avrupa Birliği şu anda, Kosova'da Uluslar Arası Sivil Ofisi ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Siyasetinin (ESDP) plana göre oluşturulması yönünde çaba harcamaktadır.

Kosova'nın geleceği ve onun demokratik enstitülerinin gelişmesi, şu anki AGİT Başkanlığı'nın gündem sırasının temel konularından birini oluşturmaktadır. Ama-

cımız, tümünüz için eşit olanakları temin edecek olan Kosova'nın demokratik ve gelişmiş bir toplum olarak kendi yolunda yürümeye devam etmesinin temin edilmesidir. AGİT Kosova Misyonu, Kosova'nın gelecekteki nihayi statüsünün sonuçlandırılması ve gerçekleştirilmesini alanda kolaylaştıracak olan koşulların temin edilmesi doğrultusunda desteğini devam edecektir.

Bizim enstitü yapılanmasına değin etkinliklerimiz genelde iyi bir idarenin sağlanmasına yönelik olup, merkezi ve yerel düzeyde idare durumlarına yardımın sunulmasına odaklanacaktır. Aynı zamanda çok uluslu bir toplum ve güçlü bir yasa idaresinin gelişmesi için olumlu koşulları temin etmek için çaba harcamaya devam etmeliyiz. Bu Misyon aynı zamanda kapasite yapılanması ve insanların etkin bir şekilde idareye katılmaları amacıyla onların eğitim görmeleri ve güçlendirilmelerine odaklanacaktır. Alanda olmamız, Kosova'da var olan tüm topluluklara ulaşmamız, idarenin tüm düzeylerinde yardım sunma olanağında olmamızın önemli bir aracıdır.

Kapasitenin yapılanması ve Kosova'da politik elitin güçlendirilmesi doğrultusunda AGİT'in en başarılı girişimlerinden biri Meclis'i Destek Girişimidir. Yılın sonunda Kosova Meclisi'nin üç yıllık görev süresi sona ermektedir ve şu anki yasa-

maya göre parlamento seçiminin yapılması gerekir. Bu zamana kadar Kosova'nın bir dizi seçim yasalarına ve kurallarına olduğu gibi seçimlerin örgütlenmesine değin teknik hazırlığa ihtiyacı vardır. Meclis'in 2007 yılına ait olan görev süresi en önemli olacaktır. Önümüzdeki aylar içerisinde Kosova'nın nihayi statüsünün belirlenmesinden sonra bu gibi konular ön sıralarda olacaktır. Meclis'in statüsün gerçekleştirilmesine dair yasamayı ele alması ve geçirmesi olduğu gibi kendi yoğun çalışmalarını sürdürmesi gerekmektedir. AGİT ve onun ASI partnerleri, Kosovalılara hizmet ederek Meclis'in kendi sorumluluklarını gerçekleştirmesinde destek olmaya devam edecektir. Bu etkinliklerin bazıları yöresel ve diğer Avrupa yasaları ile artırılmış olan bir işbirliğini olduğu gibi Avrupa politik partileri ile bağların artırılmasını ve Kosova yasalarının sürekli olarak AB standartları ile uyumlaştırılmasını kapsamaktadır.

Karşılaşmakta olduğumuz meydan okumalara rağmen, ümit ediyorum ki 2007 yılı Kosova ve onun vatandaşları için başarılı bir yıl olacaktır. Kosova'nın çok uluslu, modern ve demokratik bir toplum olması yönünde kendi yolunu devam etmesinin temin edilmesi için, AGİT, ona uzmansal yardım ve diğer yardımları sunmaya hazırdır.

Araştırma Komisyonu: devlet enstitülerinin kurulmasında yeni görgüler

Dr. Ferid Ağani,

Kosova Meclisi Araştırmacı Komisyonu Başkanı, Adalet Partisi (AP) üyesi, "Entegrasyon için " Parlamento Grubu üyesi

3 Kasım 2006 tarihinde Kosova Meclisi, Kosova'nın Genel Hesap Kontrolörü bulgularına dayanarak Araştırma Komisyonu'nu kurdu. Bu rapordaki olgular, Meclis'in en yüksek organının perfor-mansında ciddi eksikliklerin var olduğunu gösterdi.

Kosova Meclisi İttüzüğüne uyumlu olarak Araştırma Komisyonu Kosova Meclisi çerçevesi içerisindeki politik güçleri yansıtarak ondört üyeden oluşturuldu. Komisyonun açılış töreni 13 Kasım 2006 tarihinde gerçekleşti. Araştırma Komisyonu çalışmaları Kosova Meclisi, AGİT Kosova Misyonu, UDE- NDI ve USAID tarafından olduğu gibi Kosova Meclisi'ni destekleyen AİA-EAR tarafından desteklendi.

Daha başlangıçta Komisyon, Parlamento Araştırma Prosedürleri Yasasının olmamasıyla karşılaştı. Bunun sonucu olarak

Araştırma Komisyonunun, ilgili bireylerin, kanıtlanma için Komisyon önüne geçmelerinin zorlanmaları doğrultusunda yasal güç yetersizliği vardı. Durumu zorlaştıran diğer nedenler arasında Priştine İl mahkemesinde Kosova Meclisinin dört görevlisine karşı yürütülen suç araştırma sürecinin paralel olarak gelişmesiydi. Bu olgu Araştırma Komisyonunun dikkatli olmasını ve Mahkeme Prosedürleri süreçlerine karışmamayı gerektirdi.

Kosova Meclisi, parlamento soruşturma süreci alanında hiçbir görgüye sahip değildi. Meclis'in önceki mandatında kurulan iki Araştırmacı Komisyon kendi çalışmalarını tamamlamadı. Bu, Araştırmacı Komisyonunun, Komisyon üyelerinin kendi etkinliklerini ona göre yapacağı önemli dokümanları tasarlamaya başlaması gereksinimini ortaya attı.

İttüzüğün ve Çalışma Planının tasarlanması ve kabul edilmesinden sonra Komisyon hedeflerini belirleyerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesine dair olan metodoloji çerçeveyi tanımladı. İlgili görevlilere karşı araştırma prosedürlerinin, belirli soruların yazılması ve belirli konuların ayan olmaması durumunda sözlü kanıtların yapılması kararlaştırıldı. Bunun için yazılı ifadelerin alınmasına değin davetiye formları olduğu gibi, sözlü

kanıtların yapılmasına dair davetiye formları ve komisyon üyelerinin kamuya açık olan toplantılara katılmaları kararlaştırıldı. Meclis administrasyonu tarafından tayin edilen administratif Sekreterlik sürekli olarak araştırmacı Komisyonunun çalışmalarını destekledi.

İlgili görevliler listesinin belirlenmesinden ve onlara ait olan kilitsel soruların tanımlanmasından sonra kamuya açık olan ilk toplantı 24 Kasım'da yapıldı. Onlardan yazılı ifadenin alınmasına dair ilk davetiyeler 6 Aralık 2006 tarihinde kendilerine gönderildi. Görevlilerin büyük bir kısmı davetiyelere gerektiği gibi ve saptanmış olan müddete saygı göstererek yanıt verdi. Komisyon almış olduğu yanıtları gözden geçirip yazılı cevapların ya da sözlü kanıtların alınmasına ilişkin yeni davetiyeleri göndermeye devam etti.

16 Ocak 2007 tarihinde düzenlenmiş olduğu toplantısında Araştırmacı Komisyonu nihayi rapor ile ilgili yasa çerçevesini kabul ederek ve görev süresinin bitmesinden önce kamuya açık olan iki toplantıyı düzenlemeyi kararlaştırdı. Kosova Genel Auditoru ile yapılacak olan kamuya kapalı olan toplantı hariç, Araştırmacı Komisyonunun çalışmaları tüm zaman içerisinde kamuya açık olmuştur.

Araştırmacı komisyonunun

çalışmaları –performansı açık ve yapıcı tartışmalar ile geçti ve bununla birlikte karar getirmekte tam bir konsensüs temin edildi. Çalışmalarının dinamikliği göz önünde bulundurularak Araştırmacı Komisyonu, Kosova Meclisi'ne sunacağı ilgili sonuçlar ile önerilerle birlikte 31 Ocak 2007 tarihinden önce kendi final raporunu sunmaya çalışacaktır. Ümit ediyorum ki bu öneriler, çalışmaların daha başlangıcında ortaya çıkan olumsuzlukların önlenmesi ve ortadan kaldırılmasına yardım edecektir.

Düşünceme göre Araştırmacı Komisyonunun çalışmaları, fonksiyonel, etkili ve efektif devlet enstitülerinin kurulmasında olumlu bir görgüyü oluşturmaktadır. Adalet Partisi (AP) ve Araştırmacı Komisyonu Başkanı, "Entegrasyona değin" Parlamento Grubu temsilcisi olarak, Meclisteki demokratik potansiyelin sadece büyük Parlamento Grupları çerçevesi içerisinde değil aynı zamanda politik ve parlamento oluşumları çerçevesi içerisinde olduğunu da göstermiştir. Meclis tarafından bana verilen bu Araştırmacı Komisyonunun başkanlık görevini son iki yıl içerisinde göstermiş olduğum politik başarımın bir takdiri olduğu gibi Kosova Meclisi'nin kendi parlamento pratiklerinde yeni ve demokratik pratikleri geliştirmesi için hazır olduğunu da göstermektedir.

“Meclis, güvenlik mekanizmalarının temin edilmesinde kendine düşen rolü üstlenmelidir.”

Meclis Güvenlik Komisyonu başkanı Sn. Naim Maloku ile söyleşi

Sn. Maloku, Meclis Komisyonu'nun başkanı olarak Güvenlik Komisyonu'nun kurulmasından önceki kilitli etkinlikleriniz nelerdi?

Naim Maloku: AGİT, Komisyonun gelişmesine büyük bir yardımda bulunan eğitim projesinin sponzörlüğünü yaptı. Acil Hazırlığa değin (eski) Komisyon sınırlı yetki ve alana sahipti. Altı ay süren ve Komisyon için hazırlanan eğitim projesine katıldık. Bu proje benzer Komisyonlar ile görgülerin paylaşılması ve irtibatın kurulması amacıyla Komisyon'un tüm Kosovayı ziyaret etmesi, Vıçitrın Eğitim ve Antreman Merkezini, Slovenya ve Makedonya'yı ziyaret etmeyi içermekteydi. Aynı zamanda güvenlik konuları ile uğraşmakta olan Fransız uzman Larvaron'un ziyareti gerçekleşti. Fransanın bu alandaki uzmanı Avrupa İmar Ajansı – ve Avrupa'nın dört parlamento konsorsiyumu desteği ile Kosova'ya geldi.

Komisyonun görevleri nelerdir?

Naim Maloku: Komisyon çalışmalarının faaliyet alanı Kosova Meclis'nde kabul edildi. Güvenlik Komisyonu'nun faaliyet alanı ise Kosova güvenlik unsurları olan Kosova Polis Hizmetleri, Antikorupsion Ajansı, KMB (TMK) ve gelecekte kurulacak olan diğer unsurlar gibi parlamento denetimi çalışmalarını kapsamaktadır. Şu anda komisyon, İç İşleri

Bakanlığı'ndan Kosova Meclisi'ne gelen yasaları görüşmektedir. Şu anda iki prosedürel kanunumuz elimizde var, biri hüviyet – kişisel numarası ve kişilerin adlarına değin yasa. Polise değin yasayı beklemekteyiz. Bu Komisyonun bir üyesi, yasanın tasarlanmasına ilişkin Çalışma Grubu'nun çalışmalarına katıldı. Bu kapsamda küçük silahlar ve Kosova istihbarat hizmetlerine değin yasalar

da yer almaktadır. Komisyon şimdi önceden yapılmamış olan yasa tasarılarının gözden geçirilmesi gibi çalışmalar için sorumludur.

Şimdiki durumda üzerinde duracağınız en kilitli yasalar nelerdir?

Naim Maloku: Kosova Meclisi'ni polis ile ilgili yasa tasarısını beklemektedir. Biz Komisyonun önünde olan

tüm güvenlik segmentlerini kısımlarını kamuya açıklama safhasında bulunmaktayız. Şimdiye kadar kamuya açık olan üç toplantı yaptık: Kosova polis standartları müdüriyetinin açık oturum, acil hizmetler ile ilgili açık oturum ve Kosova Muhafaza Birliklerine değin kamuya açık oturum.

Tüm bu etkinlikler olduğu gibi AGİT desteği de Komisyonun kendi görevlerini gerçekleştirmek için hazırlanmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda Kosova Polisine değin yasa tasarısı ve Kosova İstihbarat Hizmetlerine değin yasa tasarısının gözden geçirilmesi önemli hedefler arasında yer almaktadır. Bu iki yasa tasarısı Ahtisari'nin paketi ve belki de Kosova'nın Yeni Anayasasının çıkmasını beklemektedirler.

Güvenlik alanında hükümet denetimine ilişkin en önemli konular nelerdir?

Naim Maloku: Kosova Polis Hizmetinin denetimi en önemli konular arasında yer almaktadır. Kosova Polis Hizmeti ile iyi ilişkiler kurmuş bulunuyoruz ve bu safhada Kosova Polis Hizmetinin ne kadar daha etkili olması için daha fazla çaba harcaacağımızı ümit ediyorum.

Gelecekte güvenlik sektörünün gelişmesinde parlamentonun rolü nedir?

Naim Maloku: Meclis, mevcut olan bu Komisyon ya da kurulacak olan diğer komisyonların denetimi sayesinde kontrol mekanizması işlemivinde olacaktır. Ancak Kosova Meclisi açısından bakıldığı zaman gelecek dönemde Kosova Meclisi'ne güvenlik mekanizmalarını temin etmesi görevi de düşmektedir. Kosova'da hala istihbarat ya da enformasyon hizmetimiz kurulmuş değildir. Burada izlenecek bir yol ve prosedüre göre Meclis, kendi Komisyonu sayesinde yasanın kabul edilmesi süreçlerine katılıp, ondan sonra da Ajansın başına gelecek olan kişinin atanması konusunda çalışması gerekir. Rüşvetçiliğe karşı Ajansın kurulması Rüşvetçiliğe Karşı Ajans müdürünün seçimi ile birlikte Meclis'ten geçti. Bizim fikrimize göre bu Ajansın Komisyon önünde dinlenmesi sağlanarak Kosova'daki bu önemli enstitünün gelişmesinde nereye kadar vardığı ve onun önündeki olası engeller bu açık toplantıda ele alınıp görüşülmüş olacaktır.

Güvenlik alanında bölgesel parlamento işbirliği olanakları nelerdir?

Naim Maloku: Makedonya ile Makedonya Parlamentosu Güvenlik ile Savunmaya Komisyonu ile iyi olarak denebilen bir iletişim hattı kurmuş bulunmaktayız. Slovenya'ya yapmış olduğumuz ziyaret süresince Slovenya gizli hizmetlerin kontrol edilmesine değin parlamento komisyonları ile iyi ilişkiler temin ettik. Şubatın sonunda Bosna Herseg'e diğer bir ziyarette bulunacağız. Bu ziyaretler sayesinde benzer

komisyonlar ile irtibatı kurmayı ve bu yörede olan bu tür segmentler ile işbirliğinin daha da güçlendirilmesi doğrultusunda çaba harcayacağız. Bu konu sadece örgütlü suçlara karşı savaşmak için önemli değil, yörede var olan güvenlik segmentleri ile işbirliğinin yapılması için de önemlidir. Makedonya ve Slovenya'ya gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerde İç İşleri Bakanı Vekili bizimle beraberdi ve yakında Hırvatistan ile Bosna ile Herseg'e yapacağımız ziyaretlerde de kendisi bizimle birlikte olacaktır. Komisyon ekibi Kosova İç İşleri Bakanı Vekilini de kapsayarak onun ziyaret edeceğimiz ülkeler İş İşleri Bakanları ile doğrudan doğruya irtibatla bulunmalarını temin etmektedir. Karadağ ile hala irtibatı geliştirmiş değiliz fakat yakında onu kuracağız. Güvenlik konularının parlamento tarafından denetlenmesine ilişkin konferanslarda söz iken Karadağ, Arnavutluk, Bosna Herseg katılımcılarının katılmış oldukları çok sayıda uluslararası konferanslara katıldık ve bu irtibatların gelecekte iyi irtibatların oluşmasına katkıda bulunacağını ümit etmekteyiz.

Özel güvenlik şirketi ve acil hazırlık alanının kontrolüne ilişkin özel konular hakkındaki parlamento işbirliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Naim Maloku: Komisyon çerçevesi içerisinde özel güvenlik şirketlerine değin yasanın tasarlanmasında çalışan ve beş üyeden oluşan bir grubu kurduk. Bu grup yakında Bulgaristan, Almanya ve Bü-

yük Britanya'yı ziyaret etmeyi planlamaktadır. Bu ziyaretler süresince edineceğimiz bilgiler bizim özel güvenlik şirketlerine değin yasa tasarılarını hazırlamamıza yardımcı edecektir. Düşünceme göre Nisan ayında "KIPRED" STÖ ile birlikte, "Güvenlik segmentlerinin Parlamento denetimi", ile ilgili uluslararası yöresel konferansı örgütleyerek yörenin tüm parlamentolarının Kosova'ya gelmelerini davet edeceğiz. Bu, güvenlik alanında yöresel işbirliğinin güçlendirmesine katkıda bulunacaktır.

Güvenlik denetimine ilişkin bu yıl düzenlenecek olan yöresel parlamento konferansı hakkında ne söylemek isterdiniz?

Naim Maloku: Yöredeki ülkelerin bu alandaki görgülerinden yararlanmayı düşünüyoruz ve bu bizim açımızdan son derece önem arz etmektedir. Biz tüm güvenlik mekanizmalarının kurulmadığı bir safhada bulunduğumuz için yöredeki tüm ülkeler ile irtibatın kurulması bizim için çok faydalı olacaktır. İç İşleri Bakanlıkları ile diğer güvenlik segmentleri arasında irtibatın kurulması için ilgileneceğiz. Bu ülkelerin güvenliğinin parlamento denetiminde elde etmiş oldukları görgülerden yararlanmamız çok önemlidir çünkü biz Komisyon ve Meclis olarak bu gibi görevleri yerine getirmenin henüz başlangıç safhasında bulunmaktayız. Biz, Fransa, Almanya ve Büyük Britanya gibi çok gelişmiş ülkeler ile kıyaslanamayacağımızın bilinci içindeyiz ama biz yörenin nerede olduğunu ve onun bize

vermiş olduğu olanaklarından yararlanmaya çalışacağız.

AGİT'in Komisyona sunmuş olduğu desteği nasıl değerlendiriyorsunuz?

Naim Maloku: Zaten AGİT olmasaydı biz bu Komisyonu kuramazdık ve bugün şu anda bulunduğumuz safhada bulunamazdık. AGİT'in yardımı hiçbir şeyle değiştiremez ve biz Kosova için çok önemli olan yasa tasarılarının desteklenmesinde olduğu gibi şu anda sahip olduğumuz güvenlik kapasitelerinin yapılması yönünde AGİT'in yardım etmesini bekliyoruz.

Komisyon çerçevesi içerisinde olacak gelişmelere dış partnörler/örgütler tarafından desteklenebilecek olan alanlar hangileridir?

Naim Maloku: DCAF, Komisyonumuz personeline eğitim düzenlemektedir. DCAF tarafından tertip edilen iki yıllık bir eğitim projesi sonucu ve bu projenin tamamlanmasından sonra Komisyonun sürekli olan bir personele sahip olması beklenmektedir. Kosova'da var olan güvenlik hizmetlerine karşı var olan yaklaşımımızda AGİT'in bize destek sunmasını bekliyoruz. Kosovada yasal olmayan ve Kosova enstitüleri kontrolünü içermeyen birçok istihbarat hizmetleri mevcut. Bu hizmetler vardır ve onlar kendi strüktürlerine sahiptir ve şimdi biz bu hizmetlere karşı yaklaşımımızı belirlemek için istihbarat hizmetini kurmaya çalışıyoruz. Bu yönde, Kosova'nın geçmişi gibi aynı geçmişe sahip olan ülkeler görgüsünden yararlanılması amacıyla AGİT tarafından yardıma ihtiyacımız var.

Birleşmiş AB Kosova sorununun çözümüne götürmelidir

Joost Lagendijk, Avrupa Parlamento üyesi ve AP'nun Kosova ile ilgili muhabiri

AB üye ülkeleri, Kosova'nın sınırlı egemenliğini desteklemek konusunda birleşmelidir. Sadece bağımsızlık ileriye götüren bir yolu oluşturur. Bu, Kosova'nın çok gerekli olan uluslar arası finansi örgütlerine ulaşmalarını temin ederek onun Avrupa perspektifini gerçekleştirmesine yardım edecektir. Kosova'nın multi etnik yapısının muhafaza edilmesi ve Sırp topluluğu ile diğer azınlıkların çıkarları ve güvenliğinin korunması amacıyla, Kosova egemenliğinin uluslar arası gözetim altında ve sınırlı olması gerekir. Kosova'nın geleceği ve Avrupa Birliği'nin rolü hakkında Avrupa Parlamentosuna sunmuş olduğum rapor tasarısının özünü bu temel inançlar oluşturmaktadır.

AB üyesi ülkeler sadece Ahtisari'nin kağıtta olan önerisi ardında değil, onun Kosova'nın gelecek statüsü ile ilgili sunacağı ifadelerinin ardında da güçlü bir

şekilde durmaları gerekir. Bu sayede, bağımsızlığa geçişin kurallara uygun bir şekilde gerçekleşmesini sağlardı. Bu doğrultuda AB üyesi olan ülkelerin Kosova'nın gelecekteki bağımsızlığını nasıl bir şekilde tanıyacakları çok önemli olacaktır: bu multilateral, ortaklaşa olarak ve yeni BM Güvenlik Konseyi Rezolusyonuna dayanmalıdır.

AB'nin Balkanlarda ve özellikle de Kosova'da özel bir sorumluluğu vardır. AB, sürekli olarak bu yönenin AB'ye entegre edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu yüzden Avrupa, gelecekte de Kosova'da uluslar arası temsilcilerinin yer alması doğrultusunda en büyük katkıyı sunmalıdır. AB'nin Kosova'da kendi enstrümanları ve müdahale mekanizmalarını oturtması açısından bağımsızlık önemli bir adımı oluşturacaktır.

Kosova'da şu anki durum iyi değildir. 1999 yılından beri BM sivil görevlileri yöreyi idare ettiler. Bu arada yerel siyasetçiler çekişmekte ve aralarında perde arkasında onlar kendi ülkeleri için sorumluluk taşıyor. Ekonomik bir gelişme hemen hemen yok. İşsizlik oranı yüksek bir seviyededir. Kosova'nın ilerideki statüsü konusunda belirsizlik sürerken şirketler Kosova'ya yatırım yapmaktan çekiniyor. AB için gelişme projelerini gerçekleştirme zordur: sözleşmelerin yapılabileceği ve onların gerçekleşmesine çalışacak resmi bir Hükümet yok.

Bağımsız bir Kosova'da tüm

Kosova vatandaşlarının sorumlu olmaları gerekir. Şimdiye kadar Arnavut siyasetçilerinin temel bir siyaset hedefi vardı: bağımsızlık. Bu yüzden onlar gerçek sorunları göremiyor. Sırp siyasetçiler BM tarafından kurulan geçici özyönetim kurumlarına katılmıyor. Onlar katılmak istiyor ama Sırp hükümeti onlara katılmamalarını tembih ediyor, çünkü katıldıkları takdirde ve işbirliği yapmaları durumunda Kosova'nın egemen bir ülke olarak tanınması anlamına geldiğini savunuyor.

Ama bana göre Kosovalı Sırp azınlığı nihayi statüsten kazançlı çıkacaktır. Çünkü nihayi statüs, ademi merkezilik önlemleri ve kültürel ile dini zenginliklerinin korunması ile ilgili araçlar ile azınlık haklarına ilişkin güçlü bir garantiyi oluşturmalıdır. Bunu garanti etmek için uluslar arası topluluk, hayati önem taşıyan çok sayıda alanlarda entervansiyonda bulunma olanağına sahiptir.

Kosova egemenliğine değin ilişkin bu sınırlandırma, BM Güvenlik Konseyi'nin tam egemenliği Kosovalılara transfer etmesine kadar sürdürülmelidir. Ama Kosovalılar, Arnavutlar ve Sırlara çok ödevler düşmektedir. Uluslar arası personel artık yerel administasyonu görevlerini yapmayacak, onlara sadece yardım edecektir. NATO ile güvenlik garanti edilmeye devam edilecek, ama Kosova aynı zamanda KFOR kontrolünde ve sınırlı olanaklar dahilinde tüm etnik toplulukların katılacağı küçük bir silahlı

gücü oluşturmalıdır.

Kosova'nın kaybı gerçeğine Sırbistan'ın alışması kolay olmayacaktır. Miloşević, ve onun ardından gelen demok-rasi yanlısı liderler Kosova'nın Sırbistan için ne kadar önemli olduğunu belirtmek için ellerinden geleni yaptılar. Son dönemde yapılan seçim kampanyasında Kosova faktörü birçok aday tarafından kullanıldı. Ama seçimler, seçmenlerin diğer öncelikleri: yaşam standartları, sokaklarda güvenliğin temin edilmesi ve Avrupa'ya yolculuk yapma olanağı gibi önceliklerin de olduğunu gösterdi. Kosova ile Sırbistan'ın aynı nihayi hedefi vardır: AB'ye üye olma. Bunun için onların işbirliği yapmaları gerekir ve statüs konusunun netlik kazanmasından sonra bu mümkün olacaktır.

Kosova için bağımsızlık tek bir seçeneği oluştururken, Sırbistan'ın geleceği açısından da AB üyeliği tek seçenektir. Bunu geliştirmek-ilerletmek için elimizden geleni yapmalıyız. Başkan Tadiç, Mladiç'in eski Yugoslavya Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesine teslim edilmesi ve AB üyeliği gelecek yılın en önemli öncelikleri arasında yer alacağını belirtti. Onun partisi seçimlerde büyük bir başarı kaydetti. Elimizden geldiğince Sırbistan'ı desteklememiz gerekir. Batı Balkan ülkelerinin yavaş yavaş AB'ye entegre edilmeleri Brüksel'in önceliklerinden birini oluşturmalıdır. Sadece böylece Balkanların daha da 'balkanlaştırılmasını' önleyeceğiz.

Kapitol Hil'den Kosova'ya

Poli Trotenberg, Kaliforniya senatörü(ABD) Barbara Bokser Yasama müdürü. Kendisi Ulusal Demokratik Enstitüsü(NDI) daveti üzere 2006 yılının Aralık ayında Kosova'yı ziyaret etti

Kosova siyaseti ile Aralık ayının sonunda bir hayli yoğunluğun yaşandığı günlerde tanışma fırsatını yakaladım. ABD Kongresi olduğu gibi Kosova Meclisi de bütçe konusundaki çalışmalarını tamamlamak ve tatile gitmek istiyorlardı. Partiler kendi aralarında savaştırmakta ve bir azınlık parti temsildisi çoğunluk partisinde kvorumun olmamasını bahane ederek oluşumdan uzaklaştı. Hafta sonuna kadar, uluslar arası topluluğun bir hayli etkisiyle bir araya gelen partiler ve nerede ise oy birliği ile bütçeyi kabul ettiler. Bu ise ABD Kongresinin sunabileceğinden daha büyük bir başarıyı oluşturmaktadır.

Amerikan perspektivinden bakıldığında, bu durum alışlaginmiş bir politikadır. Bizim anayasal ve politik kültürümüz sürekli olarak çatışmalara dfayanmaktadır, ama partiler önemli konular hakkında işbirliği yapmayıp uzlaşma sağlayamadıkları durumunda onlar sonunda kendi seçmenleri tarafından cezalandırılmaktadır.

“Kapalı liste” ile yapılan şu anki Kosova seçim sistemi, bizim ABD’de temsilci demokrasisi olarak algıladığımız ve

seçmenlerin bireysel isimler için oy kullandıkları seçim şekli henüz değildir. Seçim sandığında seçmenlerin kendi iradelerini en kolay nasıl ifade edecekleri henüz netlik kazanmış değildir. Kosova seçim sistemi de bir hayli merkezleştirilmiş bir sistemdir – orada coğrafi anlamda seçim bölgeleri henüz yok. UNMIK ise her listenin yüzde 30’unun kadınlardan oluşması ve 20 koltuğun etnik azınlıklara ayrılması yükümlülüğünü saptamıştır.

Ve onun “sekiz üyeden oluşan Başkanlığı,” Başbakan ve Cumhurbaşkanı ile Meclis strüktürü Kosova gibi küçük bir ülke için bir hayli bileşiktir. Buna ek olarak Meclis’te şeffaflık yoktur: Meclis yasamaya ilişkin gündem sırasını daha fazla kapalı kapılar ardında saptamakta, üyelerin kullandıkları oyları kayıtlara geçmemektedir, yasalar ile yasalara değin değişiklikler kolayca temin edilmemektedir.

Diğer yandan Mecliste yürütülen tartışmalar olduğu gibi Komisyon toplantıları kamuya aşık bir şekilde sürdürülmektedir ve bu ülke Meclis etkinliklerini gayet başarılı bir şekilde kapsayan basın birimi – ofisi de vardır. Meclis, yasama çalışmalarına değin temel araçlara –tasarı ofisi, araştırma ofisi ve hatta bilgisayar ağına sahip olmamasına rağmen bir dizi prosedür kurallarını hazırlayarak, profesyonel bir Meclis personelini geliştirmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra kamu politikalar ve stajiyer eğitimi alanında da fazla bir gelenek yok ancak bu yönde

çalışmalar devam etmektedir.

Meclis Komisyonları idareyi denetleme ile ilgili çalışmaları başlamış bulunmaktadır, ama Mecliste kabul edilen kararların idare tarafından gerçekleştirilmesini sağlayacak mekanizmalar henüz görünürlerde yok. Diğer yandan yasalar ile saptanan biçimde finansi araçların uyumlaştırılması yönünde ayan bir yöntem henüz mevcut değil. Denetim ile ilgili yapmış olduğumuz görüşmeler sırasında, Kosova Meclis personeli, özellikle ABD Kongres personelinin yararlanmakta olduğu araçlar-mahkemeye davet gücü, Enformasyon Özgürlüğü Aktı ve hükümetin itiraz etmenin korunmasına değin yasalar için yakın ilgi gösterdiler. Biz aynı zamanda son altı yıl içerisinde ABD Kongresinde tek partili bir idareden kaynaklanan çürüme sonucu ciddi bir siyaset ile bütçe sonuçları ile nasıl bir şekilde zayıfladığını da tartıştık.

Kosova Meclisi açısından şeffaflığın ve siyaset yapma olanaklarının acil olarak güçlendirilmesi ihtiyacı görülmektedir. Çünkü, bir ya da iki ay içerisinde ülke statüsünün çözümünden sonra kapsamlı bir yasama paketinin geçmesi –Anayasa, belediye sınırlarının tayin edilmesi, seçim yasası, azınlıkların korunması ve bağımsız bir adliyenin temin edilmesi için görevler ortaya çıkacaktır.

Ayakalarına yeni basan Kosova Meclisi’nin sadece birkaç ay içerisinde yukarıda belirtilen listedeki görevleri yerine getirmesi ve bu görevleri ye-

rine getirmeyinceye kadar bağımsızlık verilmeyeceğini BM’nin ifade ettiğini işitiğim zaman bu durum karşısında çok şaşırıldım. Meclisini yeni oluşturan ve politik patilerini yeni kuran bir ülkenin bu kadar bileşik konuları bu denli kısa bir zaman içerisinde görüşmesi Amerikada mevcut politik anlayışa sığmaz. Ancak Avrupa’da komunizm döneminden sonra bir çok ülkede bu işlemlerin ivedi bir şekilde yerine getirilmesi pek fazla bir şey ifade etmiyor.

Uluslar arası topluluğunda, Kosova’nın gelecek idaresi ve seçim sistemi hakkında ivedi bir şekilde karar alması beklentisi seziliyor. Ancak böyle bir beklenti sonucu kamu tartışmaları ve mecburi olan oybirliğin sağlanması için yeter bir zaman sağlanamaz. Örnek olarak Amerikan görüş açısından bakıldığı zaman, Meclis’te süreklilik arz edecek etnik ve cinsiyet kontenjanları ile ilgili kararın alınması önem arz etmektedir ve onlar hakkında bir görüşmenin yapılmasını hak eder. Diğer yandan çok sayıda Kosovalının bu kontenjanlar için tedirgin olduklarını duydum.

Kosova’da büyük bir iş yapan uluslar arası topluluğunun Kosova’nın gerçekten “açık listeler” ve coğrafya il sınır bölgeleri ile temsilcilerine sahip şeffaf bir demokratik ülke olacağını ümit ediyor ve bu ülkede demokrasinin güçlendirilmesi amacıyla Kosovalıların, ihtiyaç duydukları takdirde kendi Hükümetini ve seçim sistemini görüşmek ve temizlemekte daha esnek olacaklarına inanıyorum.

Kosova bütçesi ve önündeki meydan okumalar

Nazim Jashari, Kosova Meclisi milletvekili, ORA Reformcular Partisi

Kısa bir zaman önce Kosova Meclisi, ülkenin 2007 yılına ait Konsolide Bütçesini onayladı. Geçici özyönetimsel kurumların bu yılki onaylanan bütçesi, geçen yıllarda kabul edilen bütçelerden pek fazla değişik bir içerik içermiyor. Kabul edilen bütçe miktarı geçen yılki bütçe ile nerde ise aynı oranda, girdilerin gerçekleşmesinde nerede ise aynı medoloji uygulanmış, gümrük tarafından gerçekleştirilmesi öngörülen girdilerin aşağı yukarı aynı katılım oranı planlanmış ve bütçe araçlarını kullanan ajanslara göre dağılım da geçen yıla benzer bir şekilde öngörülmektedir.

Enstitülerin kendi görevlerini büyük bir güçle yerine getirmesini sağlayan bir durumda, bütçenin saptanmasına aynı bu ivme ile devam etmesi, kendi vatandaşlarına karşı normal ve sorumlu olan bir iktidarın işbaşında olduğu normal bir ülkede hayal bile edilemezdi. Böyle ülkelerde bu tür bir gelişme sonucu etkilenecek olan toplumsal katmanların memnuniyetsizliği sonucu ülke istikrarının tehlikeye düşmesini önlemek amacıyla, iktidar, daha fazla girdilerin temin edilmesi amacıyla fiskal yasama alanında gereken değişikliklerin yerine getirilmesi için toplumsal desteği arkasına alıp, bu alanda köklü reformların yapılmasına gitmeyi tercih ederdi.

Kosova Hükümeti, girdilerin önemli bir ölçüde iyileşmesine yol açacak değişimleri ardından getirebilecek hiç bir yeniliğe gitmeyecek, alışlagelmiş ivme ile sağlanan sistemle memnun

kaldığını ifade etmiştir. Böyle bir şey ilk sırada değişik sektörlerden sorumlu personel alanında profesyonel kaynak eksikliğinden ileri gelmektedir. Bu durum Ekonomi ve Maliye Bakanı çalışmalarını denetleyen uluslararası uzmanlardan, UNMIK, IMF ya da Dünya Bankası uzmanlarının bu alanda tartışılmayacak bir şekilde etkisinin devam etmesine yol açmıştır.

Dahası, iktidarda görülen bu ivme örneği bir bakıma Kosova Meclisine de yansımıştı. 2007 yılı Bütçe Önergesi bu oluşumda gündeme getirilip görüşüldüğü an, bir yasanın geçmesi için gereken asgari sayıda milletvekilinin katılımı temin edilmeden oylamaya verilmiş olması bunun en iyi bir örneğini oluşturmaktadır. Böyle bir durum sonucu Bütçe Önergesi ile yapılan ilk oylamada bu önemli belge onaylanmadı. Muhalefete partilerinin de bütçe ile prensipsel ve öngörülen araç dağılımı ile ilgili çok sayıda uyarıları vardı. Parlamento Bütçe Komisyonu tarafından bu yasanın görüşülüp onaylanması sırasında sergilenen gayri ciddi tavırlar ile uzlaşmayan muhalefet, toplantıya katılmayarak Kosova Anayasa Çerçevesi ile öngörüldüğü şekilde oylamanın yapılması ve katılımcı yetersizliğine yol açtı ve

bu sayede ilk oylamadan neticenin alınmamasını etkiledi.

Toplumda önem arz eden konuların ele alınması sırasında, bir çok neden yüzünden, Kosova'nın yönetilmesi sırasında son söz sahibi olan UNMIK'in yeterince duyarlı olmadığını burada vurgulamak gerekir. Bunun temel nedeni, sosyal barışın onlar açısından memnun edici bir seviyede seyretmesi durumunda, Kosova'nın yönetilmesi sırasında yerli elitlere sundukları yardım seviyesi ile UNMIK'in memnun olduğundan kaynaklanmaktadır. Geçen yıl içerisinde eğitim ve sağlık personelinin birkaç kez greve başvurmalarına rağmen, onları tertipleyenlerin ilk başta vaat ettiklerine göre, bu grevler, bu iki kategoride bulunanların durumlarının iyileştirilmesi açısından hiç bir ilerleme sağlanmayıp sona erdiler.

Kosova'nın henüz çözüme varmamış olan statüsünün, bu kez, sosyal memnuniyetsizliklerin amortize edilmesinde de önemli bir etkisi olmuştur. PTK, Havalanı ve özellikle de sürekli olarak büyük miktarda kayıplar kaydetmesine rağmen kamu sektöründe çalışan diğer memurlara göre çok daha dolgun kişisel gelirlere sahip olan KEK gibi alanlarda kamu sektöründeki gelir bölüşümünün ivedi ve daha adil bir şekilde gerçekleşmesi yapılmadan böyle bir durumun uzun bir zaman dilimi için sürmesi beklenemez.

Kosova'nın nihayi statüsünün belirlenmesinden sonra tüm bu alanlarda biriken bu memnuniyetsizliğin patlayarak kontrol dışı bir şekilde gelişmesi tehlikesi ciddiyetini koruyor.

Bu yılın ilk yarısında doğru bu konunun aydınlığa kavuşması beklenirken ekonomik planda olumlu bir kıpırdamalar sezilip bu yönde bazı umutları arttırmazsa bu tür gelişmeler beklenebilir.

Geçen yıla ait bütçe araçların harcanmasında, iktidarın sergilediği bir hararetili tavrı sonucu 2006 yılına ilişkin bütçe araçlarının harcanması sırasında birkaç milyon tutarında araçların tasarruf edilmesi örneği ile karşılaştık. Özellikle 'Mal ve hizmetler' kaleminde görülen bu tür belirtiler, 2007 yılına ait 'Kapital harcamalar' kaleminde hafif bir artışın kaydedilmesine yol açtı. Ancak böyle bir şey, Kosova'da mevcut ağır sosyal-ekonomik durum göz önünde bulundurulursa yapılması gereken tasarruftan henüz çok uzak olduğu gözlenmektedir.

Final statüsünün belirlenmesinden sonra, toplum olarak girmeye hazır olduğumuz yeni dönemde bütçenin oluşturulması süreci önemli bir ölçüde iyileştirilmelidir. Kamu Finansmanlarının İdare edilmesi Kanun kurallarını çiğneyenlerin cezaya çarptırılması gerekir. Bugüne kadar bu alanda kurulların çok kez çiğnenmesine rağmen hiç kimse cezaya çarptırılmış değildir. Herşeyden önce de personel alanında önemli değişikliklere gidilerek, şu anda bu görevleri yapan insanlar yerine çok daha iyi hazırlanmış ve yetenekli insanların getirilmesi gerekir, çünkü şu andakiler ülke genelinde finansal gelişmelerin iyileşmesini sadece tanrı tarafından gönderilecek bir mucize eserine umut bağlamaktadırlar.

2006 yılının Aralık ayı ve 2007 yılının Ocak ayında Kosova Meclisi'nde son gelişmeler

Meclis Güvenlik Komisyonu Acil durumda hazırlıklı olmaya değin kamuya açık toplantı düzenledi

Mecelis Güvenlik Komisyonu, Hükümetin acil durumlarda hazırlıklı olmasına ilişkin sürdürülmekte olan kamuya açık toplantılarının bir parçası olarak 6 Aralık 2006 tarihinde Bakanlığın Acil Durum Menacement Departmanı ile ve 23 Ocak 2007 tarihinde Kosova Muhafız Güçleri (TMK) ile kamuya açık toplantılar düzenlendi. Tartışmalar süresince özellikle geçenlerde ilan edilen Doğal Affetlere Yasası ışığında Meclis ile Hükümet tarafından eylemlerin başlatılması gereksinimi ortaya atıldı. Diğer eylemler yanı sıra Komisyon, Mart ayında Kamu Güvenliği Ofisi ile kamuya açık olan toplantının yapılmasını planlaştırarak Bakanlığın Acil Durum Menacement Departmanının altı ay içerisinde Komisyona, Doğal Affetler Yasasının gerçekleştirilmesine dair raporu hazırlamasını istedi.

AGİT Parlamento Meclisi başkanı Kosova'yı ziyaret etti

12-13 Aralık 2006 tarihleri arasında Başkan Goran Lennmarker yönetiminde AGİT Parlamento Meclisi delegasyonu Kosova'yı ziyaret etti. Büyükelçi Andreas Nothelle ve Sn Roberto Battelli'nin de yer aldığı delegasyon, Kosova Meclisi ve Meclis Başkanlığı ile olduğu gibi Parlamento Grup başkanları ile görüştü. Hükümetin parlamento tarafından denetlenmesinin önemi ve demokratik bir toplumda bağımsız enstitülerin rolü görüşmeler sırasında ele alındı. Statüs süreci ile ilgili genel politik gelişmeler

ve statüs sürecinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan kilitsele yasama kısımlarının gözden geçirilmesi gibi Meclisi bekleyen ek görevler üstünde de konuşuldu. İki günlük ziyaret süresince, delegasyon, Kosova Başkanı, Omdusman ve Rüşvetçiliğe Karşı Ajans da dahil olmak üzere bağımsız enstitü temsilcileriyle de bir araya geldi.

Meclis, 2007 yılına ait Kosova Bütçesini kabul etti

2006 yılında düzenlenen son toplantısında, Kosova Meclisi çok sayıda önemli konuları ele aldı. Demokratik Partinin (PDK) toplantıyı terketmesi sonucu kворumun olmaması

yüzünden 2007 yılına ait Kosova Konsolide Bütçesinin (KKB) kabulü ertelendi. Meclis Başkanı, koalisyonda olan tüm milletvekillerinin toplantıya katılmalarını isteyerek 23 Aralık tarihinde özel toplantıyı planlaştırdı ve KKB 65 evet oyu ile kabul edildi. İç çatışmalara rağmen en nihayet LDK üyeleri idarede olan koalisyondun desteklenmesinde yekvücutlu olarak kaldı. PDK, rüşvetçilik, uzmanlığın olmaması, fonların gerektiği gibi tahsis edilmemesi olduğu gibi sosyal sorunlar ve fakirliğe karşı gerekli olan hassasiyetin olmaması gibi gerekçelerle Hükümeti sert bir şekilde eleştirdi.

Meclis, elektrik enerjisi alanındaki durumu görüştü

21 Aralık 2006 tarihinde, Meclis, geniş bir katılımcı kitlesinde, elektrik enerjisi alanındaki durumu görüştü. Enerji ve Madencilik Bakanı Ethem Çeku toplantı başında bir sunum yaptı. Muhalefette olan Meclis üyeleri Hükümet ile UNMİK'i kötü enerji siyaseti ve planlama için eleştirdiler. Muhalefette olan partil üyeleri tarafından yapılan tartışmalar en kabarıktı ama koalisyonda olan bazı Meclis üyeleri de konuştu.

Meclis, Medya Başvurular Borduna iki adayı seçti

11 Ocak 2007 tarihinde düzenlenen genel kurul toplantısında, Meclis, pro forma şeklinde Medya Ağlaş Kuruluna iki adayı seçti. Medya Ağlaş Kurulu (MAK), Medya Bağımsız Kurumu'nun (MBK), Medya Bağımsız Kurumu Ofisi, MBK Konseyi ile beraber üçüncü bir organını oluşturmaktadır. Adaylar daha önce Kosova Yüksek Mahkemesi tarafından tayin edilmişti. 65 'evet' oya, altı karşı oy ve beş çekimser oy ile iki

aday Sn. Avdi Dinaj (Yüksek Mahkeme hakemi) ve Sn. Anton Nokaj (Priştine İl Mahkemesi Başkanı), Medya Ağlaş Kurulu yeni üyeleri olarak kabul edildiler. Medya Bağımsız Komisyonu (MBK) Yasasına göre, Medya Ağlaş Kurulu bir uluslar arası ve iki yerel üyeden olmak üzere üç üyeden oluşmaktadır. Uluslar arası üye Genel Sekreter Özel Temsilcisi tarafından atanırken, iki yerel üye Yüksek Mahkeme tarafından seçilerek ve daha geçlerde Meclis tarafından karar onaylanarak atanır. Medya Ağlaş Kurulu iki yeni üyenin atanmasıyla Medya Bağımsız Komisyonu üç organının formal olarak kurulması işlemi sona erdirilmiş bulunmaktadır.

Toplulukların Hak ve Çıkarları Komisyonu, alan ziyaretlerini gerçekleştirdi

Aralık 2006 – Ocak 2007 dönemi arasında Sn Rancel Noykiç (SLKM) tarafından yönetilen Toplulukların Hak ve Çıkarları Komisyonu (THÇK) geri dönüşler, topluluk hakları ve belediyede entegrasyon süreci hakkında ilk bilgileri toplamak ereğiyle birkaç belediyeyi ziyaret etti. Ziyaret Klinë/Klina, Novo Brdo/Novobërdë/Nobırda ve Ferizaj/Uroševac/Ferizovik'e yapıldı. Bu ziyaret Toplulukların Hak ve Çıkarları Komisyonu'nun etkili bir şekilde çalışmasının temin edilmesi amacıyla AGİT tarafından gerçekleştirilen projenin bir kısmıydı.

Meclis Başkanlığının yeni üyesi

"Diğer Topluluklardan"

11 Ocak 2007 tarihinde yapılan Meclis genel kurul toplantısında milletvekilleri, Meclis Başkanlığı'nın yeni üyesi görevine Sn. Bislim Hoti (Mısırlı topluluğu) olmasını destekledi. 2004 yılının Aralık ayında 'diğer topluluklar' arasında yapılan anlaşmaya göre Meclis Başkanlığında bu sandalyenin rotasyon üzere değişmesi kararı alınmış bulunmaktadır. Çünkü Sn Hoti Kosova Yeni Demokratik Girişimine (IRDK) ait olmakla birlikte AAK Parla-

mento Grubunun bir parçası olduğu için bazı Meclis üyeleri bu değişime karşı geldi. Karşı gelen Meclis üyeleri bu değişimin Başkanlık çerçevesi içerisinde güç dengesini etkileyeceğini iddia ettiler. Anayasal Çerçeveye dayanarak, UNMIK Hukuk Dairesi bu sandalyenin üyenin politik üyeliğine bakılmayarak diğer topluluklara ait olduğunu açıkladıktan sonra, Sn Hoti'nin Başkanlığın yeni üyesi olması karar bağlandı.

Meclis Komisyonu DKV-VAT Yasası ile ilgili kamuya açık toplantı düzenledi

17 Ocak 2007 tarihinde Meclis Bütçe ve Finansı Komisyonu Katma Değer Vergisi (KDV) hakkında kamuya açık bir toplantı düzenledi. Kamuya açık olan bu toplantıya basın medya temsilcileri, Kosova Press Konseyi olduğu gibi Kosova Profesyonel Gazeteciler Derneği ile Bağımsız Elektronik Medya Derneği, iş adamları ve diğer STÖ temsilcileri katıldı. Komisyon, kitapların, gazetelerin ve dergilerin satın alınmasında sınırlı olan Katma Değer Vergilerine izin veren AB'nin Katma Değer Vergisi alanındaki son Yönelgesi hakkında bilgi edindi. AGİT, basın ve medyanın bu vergiden muaf edilmesinin nedenlerini açıklayarak yöre ile Avrupa'dan bununla ilgili örnekleri gösterdi. AGİT Medya özgürlüğü temsilcisinin geçen yıl yayınlanan raporunda belirttiği üzere, basın ve medyanın bu vergiden muaf edilmesi sözü geçen temsilcinin en önemli önerileri arasında yer almaktadır.

Talimatlar yasamanın tasarlanması yolunu açmaktadır

Alfons B. Lentze LL.M., "Kosova Meclisi'ne Daha Fazla Destek" projesi danışmanı. Bu proje için finansman AB tarafından temin edilmiştir. AİA- EAR tarafından idare edilen bu proje Almanya, Belçika, Fransa, Slovenya Parlamentoları ve de Paris la Défense Uluslar Arası Enstitüsü Konsorsiyumu tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kosova kurumlarındaki tüm aktörlerin yasaların tasarlanması ya da yasaların değiştirilmesi sırasında aynı sistemi kullanmaları ve Kosova kurumları çerçevesindeki tüm aktörlerin yasaların tasarlanmasında aynı sistemi uygulamaları Kosova kurumları açısından kilit bir önem arz etmektedir. Şu anda Kosova kurumları yasaları tasarlarırken değişik modeller başvurmaktadır. Farklı uluslar arası uzmanlar tasarlama sürecinde kendi katkılarını sunmaktadırlar. Bunun yanı sıra Kosova kurumlarındaki sivil görevliler, AB modelleri ya da ABD modellerine göre eğitim görmüş bulunmaktadır. Hedef, yasaların hazırlanmasında kullanılan tek bir modelin geliştirilmesi değildir; tasarlama süreci çerçevesinde ortak bir yöntemin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yöntem, alışlagelinmiş araçlardan yararlanan bir hukukçunun belirlenen çerçeve içerisinde kendigörevini gerçekleştirirken sırasında yaratıcılık ve becerisini ifade edebilmesine alan sağlamalıdır.

Yasamanın tasarlanmasına yönelik talimatlar, hukukçuların yasaları tasarlamada en iyi pratikleri uygulamaları için

imkan sağlamaktadır.

Hukukçular ve farklı profesyonel alanlardaki siyasetçiler yasaların oluşturulması sırasında hukukçuların durumun anlamaktadırlar. Her hukukçu, yasanın sadece emanet edilen güç esasınca temin edilebileceğini anlamalıdır (yasa idaresi). Yürütme organları yasaya saygı gösterip, yürütme eylemleri de sadece yasalar yoluyla gerçekleşebilir. Yasaların oluşturulmasında çalışan hukukçular, yasanın yetersiz bir değere sahip olduğunu bilmelidirler: yasa genel olarak kamuoyunun beklentilerini karşılamalıdır. Talimatlar yasaların kalitesini artıracaktır, bu yönde kaliteli istemler de yasalara saygının gösterilmesi ve uygulanması için önemlidir. Yasa uygulanabilir olmalı; yasa basit, net ve ulaşılabilir olmalıdır. Tamamlayıcı prensipler ve orantı ilkeleri korunmalıdır.

Bir yasa önerisinin bir hukuk dili ile yazılması açıktır, o daha geniş bir yasal sistemin parçası olmalıdır. Yasa önerisinde kullanılan ifadeler, terimler ve içerikler, diğer yasalar içeriği ile olduğu gibi bu yasaların mensup olduğu daha geniş bir yasal sistem ile koordine edilmeli. Bu koordinasyon ihtiyacının yerine getirilmesi çok önemlidir, çünkü aksi takdirde yeni yasa, yasama sisteminde, yasal bir belirsizliği ortaya çıkarabilir. Aslında böyle bir yasanın uygulamaya girmesi ile eşitsizlik ve diğer adalatsizliklere yol açma ihtimali mevcuttur.

Talimatların önemine bakıldığı zaman, katı kurallardan farklı

olarak kanun tasarıcıları ve hukukçuların yaratıcılığına imkan sağlanmaktadır. Her şeyden önce hukukçular hukuk dilini akıntılı bir şekilde konuşmalı ve yasa ile ilgili geniş kapsamlı bilgiye sahip olmalı. Yasa hazırlayan hukukçu konu ile ilgili mahkemedeki tüm olayları, hukuk dergilerini ve tüm yasama ve hukuk alanındaki gelişmeleri yakından takip etmelidir.

Yasa hazırlayan hukukçular, yasama sürecinde diğer birçok dillerin konuşulduğunu bilmeli, örneğin: siyaseti belirleyenlerin dili, ekonomistler, bilim uzmanları, insanların günlük yaşamda kullandıkları dili. Yasa hazırlayan hukukçunun tüm bu süreçleri anlamasının çok önemli olması ile birlikte onun hukuk dili dışında diğer diller üzere de düşünmesi ve konuşmasını öğrenmesi de çok önemlidir. Çünkü yasa tasarılarının hazırlanması süresince katılan ve meşru konuları olanların çoğu hukuk dilini konuşmayı bilmez.

AB standartlarını karşılayan yasal çerçevenin oluşturulması, Merkez ile Doğu Avrupa ülkelerinde en önemli konulardan biridir. Bu sayede ekonomik kalkınmanın sırası vatandaşlara daha iyi bir gelecek de temin edilmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için sağlam bir kurumsal yapıyı temin edilmesi, yasa tasarlaması alanında kalifiyeli personelin sağlanması, koordinasyon ve danışmalar için etkili olan prosedürlerin saptanması ve yeni yasal enstrümanların kabul edilmeden önce olası değerlendirilmesinin temin

edilmesi gerekir.

AB tarafından finanse edilen program: SIGMA ve OECD Programı, partner ülkelere kamu idare sistemlerini modernleştirmeleri doğrultusunda destek temin etmektedir. Yasaların yazılması prosedürleri ve etkili yapıların saptanması doğrultusunda bazı ülkeler SIGMA'dan yardım istemiştir. SIGMA, öz değerlendirilmenin yapılması amacıyla bu ülkelere ek denetimi sağlayan bir liste hazırlamıştı. Bu liste yasaların tasarlanması ve yazılması yapıları, prosedürleri ve teknikleri ile ilgili araçları içermektedir ve sözü edilen bu değişiklikler göz önünde bulundurulduğu an yardımcı olabilecek ve baş vurulacak metodolojileri içerir. Kanun tasarısı hazırlanması iki safhadan oluşur: politikaların belirlenmesi ve benimsenen politikaların uygulanmasını sağlayacak yasa metninin hazırlanması. Bu liste daha ziyade ikinci bölüme aittir.

Liste, OECD ve Merkez ile Doğu Avrupa ülkelerinde edinilen görgüleri kapsar. Özellikle de yasanın AB entegrasyonu işlevinde olması hesaba katılır. Liste, taslak sürecinin oluşturulması ve yenileştirilmesi için sorumlu olanlara pratik mekanizmalar sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Liste, yasa ile ilgili soruları kapsamak yanı sıra aynı zamanda örgütlenme ve personel konularını da içermektedir. Tasarının hazırlanması sürecinin örgütlenmesi - uygun personelin temin edilmesi dahil - iyi bir yasal enstrümanın oluşturulması

için özel önem arz etmektedir. Buna ek olarak, politikaların belirlenmesi süreci ve tasarılmasında de değişiklik türde doğrulama yöntemlerine başvurma da önemli olduğu kanıtlanmış bulunmaktadır.

Liste şu konuları kapsamaktadır: politikaların denetimi, yasa tasarısı metinlerinin yazılması, ikincil yasa metinlerinin yazılması, yasa tasarısının hazırlanması için özel onayların alınması ve yasaların yayınlanması. Liste bir bütün olarak yasal çerçeveye ait olup, tasarımı hazırlayacak personel de dahil olmak üzere, tasarı metinlerinin tanzim edilmesine değin enstümanları, bilgisayar teknoloji desteği ve belgeler ile ilgili memacment ve danışma prosedürlerini de içermektedir. O, aynı zamanda, temel ile ikincil yasamanın tasarlanmasına bağlı prosedürlerin göz önünde bulundurulması, görevlerin verilmesi, zamanlama ve iki çeşit yasamanın hazırlanmasında parlamentonun rolü gibi konuların göz önünde bulundurulması ile de ilişiktir.

Denetim listesi, OECD ülkelerinin kullanmakta olduğu iyi karar verme prensiplerini içerir. Hedef, Hükümet kurallarının daha efikas olmasının sağlanmasıdır. Bu yönde yasal taban durumu iyileştirilerek ilgili yönetmeliklerin hazırlanması, seçeneklerin aydınlığa kavuşması, daha iyi kararların alınması tahmin edilebilir ve daha düzenli süreçlerin uygulanması, zaman aşımına uğramış ve gereksiz kuralların belirlenmesiyle ve hükümet eylemlerinin daha şeffaf olması sağlanır. Ancak bunun gerçekleşmesi için hukuk işletme sistemi açısından sağlanan verilerin analiz edilmesi, onlarla ilgili müşavirlik

değerlendirmelerinin temin edilmesi ve mevcut kuralların sistematik bir şekilde değerlendirilmesi gibi unsurların incelenmesi de gerekir.

Denetim listesi:

1. Sorun, doğru bir şekilde tanımlanmış mıdır?

Çözülmesi gereken sorunun - problemin doğru bir şekilde saptanması gerekir, bu yönde sorunun tabiatı, etkinlik alanı ve ortaya çıkış nedeninin açıklanması yapılmalıdır.

2. Hükümetin eylemi özür müdür?

Hükümetin davranışı, sorunun niteliği, sağlanacak çıkarlar ve bu etkinlik sayesinde ortaya çıkacak masraflar (Hükümetin efikas ve gerçekçi değerlendirmelerine göre) hükümet eyleminin doğrulayan net verilere dayanmalıdır, ve sorun ile ilgili alternatif mekanizmaları içermelidir.

3. Yasa hazırlama işi Hükümet açısından en iyi eylem yönünü mü oluşturmaktadır?

Yasaları hazırlayanlar, yasa hazırlamanın erken safhalarında, masraflar, kazançlar distribusyon etkileri ve administratif ihtiyaçlar gibi ilgili konuları göz önünde bulundurarak yasa hazırlama ve yasaları hazırlamama siyaseti enstümanlarının çeşitleri hakkında bir kıyaslama yapmalıdır.

4. Yasanın getirilmesi için hukuk tabanı var mı?

Yasa hazırlama sürecinde yasa hazırlama ile ilgili tüm kararların "hukukun üstünlüğüne" riayet edilmesi ilkesine saygılı olması temin edilmeli; tüm yasalar hazırlanırken daha yüksek

olan yasal düzenlemeler ile öngörülmüş olması yönünde sorumluluk olgusu belirtilmeli, ayrıca onların açık, uyumlu ve uygulama prosedürleri ile ilgili istemleri içerecek şekilde yasa ilke ve görevleri ile uyumlu olması gözönünde bulundurulmalıdır.

5. Bu eylem için hükümetin hangi seviyesi (ya da seviyeleri) uygundur?

Yasaları hazırlayanlar hükümetin eylemde bulunmasına ilişkin en uygun olan seviyeyi seçmek ya da çok yönlü seviyelerin kullanılmasını hayata geçirmek durumundadır, örnek olarak belediye düzeyinde hükümet seviyeleri arasında koordinasyona ilişkin efektif sistemleri planlaştırmalıdır.

6. Yasaların hazırlanması ile sağlanan kazançlar, masrafları özürler mi?

Yasaları hazırlayanlar, olanaklar dahilinde her öneri ile ilgili masrafları ve kazançları olduğu gibi olası alternatifleri değerlendirmeli ve bu verileri karar verenlere sunmalıdır. Hükümet eylemleri ile ilgili masraflar, eylemler başlatılmadan önce, onlar sayesinde sağlanması beklenen kazançlar ile özürlenmelidir.

7. Tüm toplumda bu sonuç etkisinin yansımaları şeffaf mıdır?

Dağıtılan değerler ve eşitliğin Hükümet müdahalesi ile etkilenme ölçüsü ve durumunda, yasaları hazırlayanlar, toplumsal gruplar arasında masraf ve kazanç arasında bölüşümün şeffaf olmasını sağlamalı.

8. Yasa, açık, tutarlı, anlaşılabilir ve kullanıcılar tarafın-

dan ulaşılabilir midir?

Yasayı getiren, kullanıcılar tarafından onun anlaşılmasını değerlendirmeli, dolayısıyla yasa metni ile kurallar struktürlerinin ne kadar daha açık olması doğrultusunda gereken adımları atmalı.

9. Tüm ilgili tarafların kendi görüşlerini sunmaları için fırsatları var mıydı?

Yasaları hazırlayanlar açık ve şeffaf bir şekilde gelişmeli ve ilgili taraflar yönünden efektif ve zamanında olan düşüncelerin verilmesine dair uygun olan prosedürleri uygulamaları şarttır.

10. Yasaların uygulanması nasıl temin edilecektir?

Yasaları getirenler, yasaların uygulanmasını sağlayacak kurum ve dürtülerden hareket edip onları değerlendirmeli ve yasaların tamamen uygulanmasını sağlayacak stratejileri belirlemelidir.

Açıklama: Bu yazı, 'Kosova Meclisi'ne Daha Fazla Destek' Projesi için AB tarafından fon temin edilen AB görüşlerini ve düşüncelerini yansıtmamaktadır, ve hiçbir şekilde onun bu alandaki etkinlik ve siyasetinin beklentisi içinde değildir. Bu yazının içeriği sadece müellifin sorumluluğuna girer. Bu yazıda verilen düşünce ya da herhangi bir proje veya tahmin, müellif tarafından güvenilir olarak tahmin edilen ama doğruluğu veya komple olması garantisizdir. Burada yer alan enformasyonla hiçbir yükümlülük taşımadığı gibi ve kendi görüşüne göre davranan veya onu değiştirme ihtiyacını duyan her kimse bu davranış için böyle bir şeyin rizikosunu da üstlenmelidir.

Yasama politikaları içermeyen ve ön değerlendirmelerden geçmeyen yasalar

Kujtim Kerveshi, Adalet Bakanlığı, kıdemli politik müşaviri

Geçici Özyönetim Kurumlarının oluşturulmasından sonra, Kosova'da yüzlerce kanun ve hukuk belgesi önerilip hazırlanmıştır. Onların önemli bir bölümü, işbu taslakların yayınlanmasından önce, içerikleri ile ilgili UNMIK Hukuk Dairesi tarafından sıkı bir denetimden geçmişlerdir. Önerilen belgelerin önemli bir bölümü, gün bugün, hala bu Ofis sürgülerinde bekletilmektedir. Daha başlangıçta çok sayıda hukukçu ve uzmanın, ayrıca hazırlanan çok sayıda proje vasıtasıyla milyonlarca euro harcanarak, yerli enstitülerin yetkisinde olan alanlar ile ilgili yasa tasarıları hazırlamakla Kosova Meclisi ve Başbakanlığa önemli yardımlarda bulunmuşlardır. Tüm bu yıllar içerisinde, bizim kurumlarımız tarafından değişik alanlarla ilgili hazırlanıp onaylanan yasa tasarılarının önemli bir bölümünün uygulama dışında kalması hukuk üstünlüğünün çok alçak bir seviyede gerçekleşmesini etkilemiştir.

UNMIK'in 2005/15 No'lu Kuralı ve Hükümet'in 2005/1 sayılı Çalışma Yönetmeliği (İç tüzüğü) belgeleri ile Başbakanlık Ofisi ("BO") nezdinde bulunan Hukuk Hizmetleri Ofisi'nin ("HHO") Meclise gönderilen tüm yasaları gözden geçirmesi öngörülmektedir. Diğer yandan yasa tasarılarının önerileri ilgili bakanlık çizgisiyle ya da BO/HHO tarafından önerilmektedir. Buna rağmen, Kosova Meclisi ülkenin en yüksek yasama organıdır ve böyle bir sorumluluk Kosova Anayasa Çerçevesinden de kaynaklanmaktadır.

Bir hukuk belgesinin hazırlanması (metnin yazılması) aslında en kolay bir safhayı oluşturmaktadır. Bu yasanın pratikte gerçekleşmesi (uygulanması) gerektiği an güçlükler ortaya çıkmaktadır. Özellikle bizde yasama politikalarının belirlenmediği ve bu yasa tasarılarının ne tür etkiler yapacağı araştırılmadığı dönemde sorunlar daha da artmaktadır. Avrupa Birliği, bu örgüte yeni olan üyelerin tecrübeleri de bunu doğrulamaktadır, yasaların kuantitesi ile değil onların uygulanabilirliği konusuna önem vermektedir. Yasanın hazırlanması sırasında içerik değil sadece form gözönünde bulundurulursa ve yasama politikalarına hiç yer verilmediği bir yasa tasarısından ne tür sonuçların alınması beklenebilir? Bu tür bir yasa tasarısı uygulanmamaya ya da bizim

örneğimizde olduğu gibi sendelemeye daha başta mahküm edilmiştir.

Bir yasa tasarısının başarıya ulaşması için bütçe araçlarının temin edilmesi gerekir. Bu tür harcamaların planlaştırılması ad hoc bir şekilde yapılamaz ve böyle bir şey için bir yasa tasarısının uygulanması için, özellikle de bu yasanın uygulanmasına geçilmezden önceki dönemde gereken bütçe araçları ayrıntılı bir şekilde öngörülmelidir. Biz ise, bizim kurumlarımızın oluşturulduğu sürede belirlenen yanlış mekanizmalar uygulandığı için ülkemizde geçmişte gereksiz bir şekilde zaman, enerji ve insan kaynakları harcanmıştır. Bu makalede ele alıp incelediğimiz bu fenomen, ilk kurumlarımızın oluşturulmasından beri şimdiye kadar Kosova Meclisi tarafından onay alıp oluşturulan tüm hükümetler süresince gözlenmiş, belirtilen büyük eksikliklere rağmen yasaların onaylanması pratiği günümüzde de devam etmektedir.

Diğer yandan, ancak bir süreç ve kurumun kendi etkinliklerinde şeffaf oldukları durumlarda vatandaşların bu süreçlere ve enstitülere inandıkları gerçeğini de kabul etmek gerekir. Yasa tasarısı hazırlayan kurumlardan mahkeme kararlarını zor kullanarak yerine getiren kurumlara kadar, yaptıkları işlerin şeffaflığı sözkonusu olunca bu

alandan pek saydam oldukları söylenemez.

Politikaların gelişmesi nazare alınmayarak tasarlanan bir yasa içeriğinde karar verici etmenlerin per se tutumlarına yer verilmez. Yasama politikalarının gelişmesi dışında hazırlanacak olan bir yasa devamda getirilen eksikliklerin ortaya çıkma tehlikesi sürekli mevcuttur: böyle bir şeye ihtiyacın olmaması, hazırlanan belge taslağının uygulanmasında ciddi sorunlarla karşılaşılması, böyle olunca da yargı sisteminin işleme ve hukuk üstünlüğün sağlanmasında belli başlı sorunlar yaratarak hukuk güvenliği açısından bir yükü ifade etmektedir.

Kurumlarımızda etkin bir yasama politikaların gelişmesinde görülen eksiklikler, hali hazırdaki durumda kurumlar arasındaki diyalog sürecini imkansız kılmaktadır. Bu irtibat eksikliği sonucu, iki kurum tarafından hukuk enstitülerinin değişik şekillerde düzenlenmesi gibi acayip durumlarla karşılaşmaktadır. Kendi yapılarında bu tür eksiklikleri içeren yasaların bu şekilde onaylanıp ilan edilmesi durumunda, Kosova vatandaşları yasa ile güvence altına alınan haklarının gerçekleşmesinde sorunlarla karşılaşır, çünkü bir yasa bir şekilde, diğer yasa ise aynı kurallar başka şekilde düzenlenmektedir. Kosova'da, hiçbir şart koşulmadan kurulların ayan olması ve konu ile ilgili doğrudan doğruya

kullanmasına ihtiyaç vardır.

Bizim kurumlarımız 'yasama ajandasını' onaylamaktadırlar (oysa bu iş müelîf tarafından da işaret edildiği gibi birkaç saat içerisinde saptanamaz) ve onlar çoğu zaman daha ziyade bu proje ile gerçekten neyin düzenlenmesi amaçlanmaktadır sorusuna çok nadir olarak yanıtın verilebileceği bir nevi arzu listelerini andırmaktadır. Genellikle bilinen tek şey yasaların adlarıdır, oysa daha geçlerde yasa adlarının onun içeriğini yansıtmadığı gibi eksikliklerin mevcut olduğu da ortaya çıkmıştır. Yasanın adı onaylanan bir yasama politikası çerçevesinden çıkması gerkirken, bizde, bu sistem ters yönde işlemektedir. Bu yörede bulunan diğer ülkelerde de durum daha iyi değil. Bizim bu yöremizde de yasa tasarıları ad-hoc bir şekilde hazırlanmakta ve büyük eksiklikler içermektedirler. Bu yüzden Hükümetin "yasama ajandası"-na acaba gerçekten ihtiyacı var mı ve Meclisin bu listenin gerçekleşmesine izlemesine ihtiyaç var mı? Şimdiye kadar edinilen tecrübeler, kurumların oluşturulmasından bu yana bu yöntemin ürün vermediği ayan olarak görülmüştür.

Yukarıda söylenenler ve bu iş için ilksırada iktidarın sorumlu olması yanı sıra, Meclisimiz de yerli yasalarımızın AB yasama sistemi ile uyumlaştırılmasını sağlamayan yasa tasarılarını nazare almamalı. Çünkü bizde AB'nin Asquis communautaire sistemi ile ilgisi olmayan yasaların Avrupa Birliğinin bu hukuk normları ile doğrudan doğruya bağlı olan yasalarla aynı kefeye konması davranışlarına rastlamak mümkündür. Bu konu ilerde en

önemli meseleler arasında ele almalıdır. Öte yandan kurumlar arası işbirliği de kaçınılmaz olup Kosova'nın izleyeceği yol arasında yer almaktadır. Nitekim, Kosova'da sistem ile ilgili yasaların Kosova Meclisi tarafından onaylanması sayesinde bu kurumun işlevselliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Nihayetinde, insan kaynakları eksikliği yüzünden kurumlarımızın bu alandaki durumu düzeltmek açısından imkan sahibi olmadıkları izlenimi yaratılmaktadır. Hukuk dairelerinde görevli hukukçuların çok büyük bir sayısı yasa tasarılarının hazırlanması işlerinde çalışmaktadırlar. Ancak AB'de kullanılan dillerde yayınlanan malzemeleri inceleyip yerli yasama sisteminin AB yasaları ile uyumlaştırılmasına yol açacak ve uluslar arası planda bu yönde mevcut pratik ile uyumlaştırma çalışmaları gerçekleştirebilecek çok az sayıda kişi bu görevi yerine getirebilmektedir. Öte yandan yasalarda anlaşılır bir hukuk dili ve bu alan ile ilgili güzel teknikleri kullanan, hukuki ve gerekçeli ifade sergileyebilenlerin sayısı da azdır.

Sözün kısası, tüm bu süreci yasaları hazırlayan kurumlarımızın bir sorunu olarak tanımlamak mümkün. Bu süreçte ilk sırada gereken planlamanın yapılmaması, tavırların belirlenmemesi ve yasaları uygulamakla görevli tüm kurumlarda profesyonelizmin gerçekten düşük bir seviyede olması, yeterli ide'lerin eksikliği, Kosova'da mevcut yasaların değerlendirmesinin yapılmaması ve yasaların gereken şekilde uygulanmaması gözlenmektedir

Meclis Başkanına AGİT'in yeni kıdemli danışmanı

7 Ocak 2007 tarihinde AGİT kıdemli danışmanı olan Sn Liia Hanni, Meclis Başkanının yeni danışmanı görevini üstlendi. Sn Liia Hanni, Estonya Cumhuriyetinin eski parlamento üyesidir. 1990 - 1992 dönemi arasında Yüksek Konsey üyesi (gecici Parlamento), Estonya Kongresi üyesi ve Anayasal Meclis üyesiydi. 1992 - 1995 döneminde özelleştirme için sorumlu ve Özelleştirme Ajansı Bordu Başkanı olarak Estonya Hükümeti Bakanıydı. 1995 -

2003 döneminde parlamento üyesi ve Anayasa Komisyonu Başkanı (1999 -2002) ve Estonya-AB Karma Parlamento Komisyonu başkan vekili olarak Avrupa Anayasal Konvansiyonu-Sözleşmesi danışmalarına katılmış bulunmaktadır. Son zamanlarda Estonya'da e-demokrasi programlarının gelişmesi için sorumlu olan 'E-İdare' Programında müdür olarak çalıştı. Meclis başkanı Ofisinin bir parçısı olarak Sn. Liia Hanni UDE-NDI/USAID Meclis Başkanı Danışmanını ve AB tarafından fonu temin edilen Meclis'in danışmanlarını etkileyecektir.

Kosova Meclis Yasalarının uygulanmasına dair yeni rapor

26 Ocak 2007 tarihinde AGİT Misyonu Kosova Gecici Özyönetim Kurumları (KGÖK) idare bölümü tarafından Kosova Meclisi yasalarının yürürlüğe koyulmasına değin üçüncü raporunu yayınladı. Aynı gün basın konferansı düzenlenerek Misyon Başkanı ve İnsan Hakları ile Yasa İdaresi Departmanı temsilcileri raporu sundular. Sözü geçen raporun temel amacı, Kosova Meclisi'nden geçen yasaların yardımcı yasalar yoluyla ne derecede gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesidir. Temel alan, 2005 yılında Meclisten geçen yasaları olduğu gibi 2002-2004 dönemini kapsayan önceki iki ek raporları da kapsamaktadır. Rapor aynı zamanda, yasaların yayınlanması, yasa hiyerharşisi, yasaların tasarlanması ve parlamento denetiminin yürürlüğe koyulmasını ele almaktadır.

Politika içermeyen yasalar

İlir Dugoli, Kosova Başbakanı Eski Kıdemli Politik Danışmanı ve şu anda Kosova Politik Araştırmalar ve Gelişme (KİPRED)Enstitüsü araştırmacısı

Eksik politikalar, eksiklikleri içeren yasalardan kaynaklanmaktadır. Diğer yandan eksiklikleri içeren yasalar, yanlış kararlar, politikalar ve sakat etkinliklere yol açar. Ancak politika içermeyen yasalar daha büyük bir eksikliği oluşturur. Eskiden, parti tarafından benimsenen politikaların hukuk dilinde kodlanması işi hukukçulara bırakılırken, günümüzde hukukçulara daha büyük yük düşmektedir. Günümüzde hukukçular aynı işi yapmaktadırlar, ancak bu işi kamu politikaları yönlendiren herhangi bir talimat verilmeksizin ve bakanlardan aldıkları iki üç tembihe göre yerine getirmektedirler. Günümüzde yasaların hazırlanmasında görülen eksiklikler sadece bundan ibaret değil.

Yasaların hazırlanmasındaki mevcut sistem içerisinde görülen en büyük eksikliklerden biri bakanlıklar içerisinde politikaların oluşturulmadığı gerçeğidir. Özellikle onların analizi ve onlar hakkında

geniş kapsamlı bir tartışmanın yapılmamış olması göze batmaktadır. Olayların çoğunda hukukçular işi kendilerine hiç bir talimat verilmeden, yani sıfırdan başlamak durumundadırlar.

Yasama alanındaki öncelikler gereken analizler yapılmadan, iyi düşünülmeden, ivedi ve mekanik bir şekilde yapılmaktadır. Çoğu zaman subjektif değerlendirmelere göre yapılan önerilerden hareket ederek, tüm bu önerilerin sırasına alınması yönünde çaba sarfedilmektedir. Bu şekilde hazırlanan bir gündem ihtiyaçlardan ve eleştirisel değerlendirmelerden uzak kalmaya mahkum edilmektedir. Yeni yasaların hazırlanması önerileri eleştiri eleğinden geçmediği gibi, bu yasalar ile önceliklerin saptanması için doğru dürüst çabalar da gözlenmiyor.

Politikaların formüle edilmesi ve belirlenmesi alanında da büyük eksiklikler gözlenmektedir. Yasalar onaylanuncaya kadar onu beslemesi gereken politik analizlerin eksikliği de sezilmektedir. Politikaların belirlenmesinde analizleri gerçekleştirenler arasında (atanan politik danışmanlar, sivil - devlet - memurları veya kontrat ile angaje edilenler) görev dağılımında ve kamu politikaların hukuk diline dönüştürülmesinde hukukçuların rolü ile ilgili eksiklikler gözlenmektedir.

Bir örnekten mekanik kopyalama yapılarak, veya daha

da kötüsü, değişik modellerden bu kopyalama yapılarak oluşturulan modelin fonksiyonunu yerine getirmekten aciz, doğal olmayan ve çelişkili bir konuma getirilmesi örneklerine rastlanmaktadır. Diğer yandan onaylanan yasaların gerçekleşmesi ve onların etkilerinin gözlemlenmemesi de bir eksikliği oluşturmaktadır. Çok sayıda yasanın çıkarılması ve bakanlığın bu alandaki başarısının hazırlanan yasa sayısına indirgenmesi eğilimleri de mevcuttur. Böyle bir durum ise ne kadar daha fazla yasanın hazırlanması yönünde baskı artarken, onların gereken nitelikte olmasına özen gösterilemiyor.

Yasaların hazırlanması işi, Kosova'da mevcut geniş fikirden farklı olarak, hukuk uzmanlarının işidir. Bu iş herhangi bir hukukçu tarafından yerine getirilemez çünkü politikaların hukuk kurallarına dönüştürülmesi kabiliyeti hukuk fakültelerinde görülen eğitim veya alışıl gelinmiş hukuk pratikleri ile elde edilemez. Yasa metninin hazırlanması uzman yetenek ve beceriler yanı sıra tecrübelerin kazanılması olmasını gerektirir (net yazma tekniğini, tüm önemli yasalar hakkında bilgi sahibi olmayı, uygulanabilirlik olasılığını tanımayı, dilin kullanılması becerisi ve hepsinden önce ister kuramsal açıdan ister de kıyaslanabilirlik açısından yasa teknik ve gelenekleri hakkında bilgi sahibi olmak.)

Aynı zamanda, çıkarılacak yasalar ile ilgili listenin

oluşturulması ve yeniden gözden geçirilmesi süreci iyileştirilmeli. Çıkacak yasalar ile ilgili liste, eleştirisel bir yaklaşım sergilemeden ve onun esnekliği sağlanmadan, iki üç saat içerisinde saptanacak bir iş değildir. Çıkarılacak yasaları içeren uygun bir liste sürekli tazelenip gözden geçirilmeli. Diğer yandan bakanlıklar, ilgili yasa tasarisının hazırlanması konusunda uzlaşma sağlamadan önce politikaların oluşmasını yapacak kapasitelerinin gelişmesini sağlamlıdırlar. Değişik bakanlıklar nezdinde çalışan hukukçuların yasaları hazırlamak işi olmadığı gözönünde bulundurulmalı; bu işi merkez seviyede oluşacak özel bir kurum, bakanlıklarda saptan politikaların yasa metinlerine dönüştürülmesini yapmalıdır.

Bu değişikliklerden çoğunun kolay bir ödev olmadığı ve onların ardından gelecek sonuçlar olarak, bütçe esaslı olanlara kıyasla diğer nitelikte olanların daha fazla olması beklenmektedir, toplumda hedeflenen amaçların ve onların gerçekleşmesi yönünde yasaların uygulanması anlayış ve yaklaşımlarında değişikliklerin de yapılmasının gerekeceği de gözden kaçmamalıdır.

Bu yazı KİPRED için hazırlanan "Politika içermeyen yasalar -kullanılamaz, uygulanamaz ve boşuna hazırlanmış yasa-lardır" yazıdan özetlenerek hazırlanmıştır.

www.kipred.net'e bakınız

Şeffaflık:

Parlamento sürecinin geliştirilmesi ve milletvekilleri ile enformasyonların paylaşılması

Dale E. Archer, Kosova Meclisi Yasama Danışmanı/NDI

trans-par-en-cy –*isim, çoğul -cies.*

1. Aynı zamanda, **trans-pa-rence**. Şeffaf olma kalitesi ya da durumu.

2. Bir şeyin saydam olması, özellikle resim, dizayn, cam ya da saydam bir maddeye ark plandan ışığın gelmesi sonucu görünmesinin temin edilmesi¹

Şeffaflık nedir? Bu, açıklanması zor olan bir sorudur. 1964 yılında ABD Yüksek Mahkemesi hakimi Potter Stewart, bu ifadeyi günlük serbest konuşmada kullanılan ve bir o kadar meydan okuma örneğini oluşturan – müstehcenlik (açık saçık laf) olarak açıklamaya çalıştı. Hakim Stewart şöyle dedi, “Ben, bugün kapsanılması gereken malzeme hakkında fazla tanımlama yapmayacağım ...**Ancak onu gördüğüm zamanö hemen tanıyorum**, ve bu bizim örneğimizde hareketli bir resim değildir.”²

Şeffaflığın nasıl bir görünümü vardır? Karşılaştığımız her

meydan okuma örneğinde gibi, şeffaflığın ne olduğunu, hatta ne olmadığını göstermemek için örnekler başvuruyorduk. Kosova Meclisi İçtüzüğü, Kosova Parlamentosunun açık olmasına yanıt vermeye çalışıyor. 65. Kural, 1(e) Kuralını içeren 1. No’lu Ek’te getirilmektedir. Bu kuralda şöyle denilmektedir: “Milletvekilleri, aldıkları tüm karar ve eylemlerinde mümkün olduğu kadar açık olmalıdırlar. Aldıkları kararları hakkında onlar nedenleri ortaya atacaklardır; sadece daha geniş bir kamu oyu çıkarı bunu gerektirdiği zaman bilgiler sınırlanmalıdır.” 1 No’lu Ek’in 1(d) Kuralında şeffaflık konusunda ipucu verilmektedir: “Milletvekiller kendi kararları için sorumludur ve kendi mandatlarına yakışır bir şekilde *kendi kendilerini souşturmadan geçirmelidirler*.”³ Böylece milletvekillerin kararları ve eylemleri şeffaflığı kanıtlayacak olgular gibi görünmektedir. Bu karar şeffaf olacak mı? Bu eylem yeniden gözden geçirmeye açık mıydı? Kapalı bir şekilde yapılan Komisyon toplantısı şeffaf olabilir mi? Eğer bunları yukarıdaki tanımlamaya göre uygularsak ve parlamentoda şeffaflığın sağlanması istenirse, şeffaf olmanın bir kanıtı olarak yapılan işler ve kararların şeffaf olmaları gerekir.

Ulusal Demokratik Enstitüsü, Meclis Destek Girişimi (ASI) partnörleri ile birlikte 2006 yılında Meclis Standardlar Planının (MSP) geliştirilmesinde Meclis’e yardım etti ve

bu plan haziran ayında Meclis tarafından kabul edildi. MSP, (23 Kural) gündem sırası, (Kural 25) gensoru ve (Kural 26) soru sorma için ayrılan zaman da dahil olmak üzere birkaç fıkranın altını çizerek onların, Meclis şeffaflığını daha da geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu değişiklikler Meclis’te bu gibi önemli süreçlerin etkili olmasına katkıda bulunmuştur. Bu değişiklikler, milletvekilleri tarafından gündem sırasının nasıl bir şekilde değiştirilebileceğine açıklık getirmektedir; zaman sınırlanmalarının da kabul edilmesiyle gensorunun nasıl planlandığını; özellikle her genel kurul toplantısının gündem sırasına soru sorma için ayrılan zamanın sıralı olarak katılmasının nasıl örgütlenmesi gerektiğine katkıda bulunmaktadır. Meclis’in idare denetim rolününün geliştirilmesinde elde edilen başarılar rağmen, milletvekilleri, Meclis çalışmaları hakkında sıralı esaslar üzere kendilerine gerekli olan enformasyonlara sahip değildiler.

Meclis İçtüzüğü milletvekillerinin enformasyonlara ulaşmaları hakkını garanti altına almaktadır. İçtüzük kapsamındaki 2. Ek kapsamında verilen Kural 1(d) ve Kural 8.1’e göre “Her milletvekili Meclis çalışmaları konusunda bilgilendirme ve belirli konular hakkında kendi düşüncelerini belirtme hakkına sahiptir. Bu düşünceler, Meclis Başkanlık Kuruluna doğrudan doğruya ya da soruların sorulmasıyla ya da

Meclis toplantılarında yapılan tartışmalar yoluyla belirtilebilir.”⁴ Bu Kural üyelerinin enformasyonlara sahip olacaklarına güvence vermektedir. Ancak, milletvekillerine düzenli bir şekilde e bu enformasyonların hangi araç ve mekanizmalarla temin edileceği sorusu ortaya çıkmaktadır? Şu anda milletvekilleri kaç tane yasa tasarımasının, önergenin, rezolusyonun, deklarasyonun, sorunun Hükümete sorulduğunu ve Meclis önünde bekleyen ve çözümlenmemiş kaç tane dilekçenin olduğunu nasıl bilebilir? Milletvekilleri, Komisyon raporlarının görüşülmesi ve tartışılması için Meclis’e ne zaman sunulduğunu nasıl bilebilir? Hükümet raporlarının Meclis’e ne zaman sunulduğunu nasıl bilebilir? Meclis İçtüzüğü şu anda bu yönde hiçbir mekanizma temin etmiş değildir, diğer yandan milletvekillerin enformasyona ulaşma olma hakkı vardır. Bu “hak” milletvekillerine internet ağına ulaşmalarının garanti edilmesine, ama bunun için ne telsiz sağlanan bir ağ, ne modem, ne de İnternete ulaşmak için bilgisayarların olmadığına benzemektedir.

Diğer parlamentolar ve yasaları hazırlayanlar sıralı olarak oturum programlarını yayınlamaktadırlar. Bu yayınlar aynı zamanda çalışma takvimleri, günlük program ve günceller olarak adlandırılmaktadır. Meclis İçtüzüğünde yapılacak olan basit değişiklikler sayesinde Meclis oturum programlarının kabulü ve yayınlanması sağlanmış ola-

bilir. Bu programlar İttüzük dışında milletvekillerine enfor-masyonlar temin edebilir. Sıralı esaslar üzere Meclis Enfor-masyonunun yayınlanması⁵ Meclis şeffaflığını büyük bir ölçüde geliştirecektir. Oturum programları ise Meclis çalış-maları hakkında enfor-masyon sağlayarak şeffaf bir haber aracı olacaktır.

2 No'lu Ekin 8.1 kuralında şöyle denilmektedir, "Her milletve-kili, belirli konular üzere kendi düşüncesini belirtme hakkına sahiptir."⁶ Özel gündem sırası noktasına dönüşmeden bu nasıl gerçekleşecektir? Mil-

letvekilleri özel yasa tasarıları veya önergelere bağlı olmayan düşüncelerini nasıl belirtme-ktedirler? İttüzük, Hükümet bakanlarına Meclis'in herhangi bir genel kurul toplantısında ifade vermelerine izin vermektedir.⁷ Bakan ifadelerine değin 28 Kural şu soruya yanıtı istemektedir – belirli konular üzere düşünce verme hakkını belirtirken neden milletve-killere de belli konularda düşüncelerini belirtmeleri için benzeri mekanizmalar garanti edilmemiştir? Meclis İttüzüğü milletvekilleri ve parlamento gruplarına da

ifade vermeleri için zamanın ayrılmasını öngörmüyor. Meclis İttüzüğünde yapılacak olan basit bir değişiklik mil-letvekillerinin ve parlamento grubu üyelerinin genel kurul toplantıları süresince kendi düşüncelerini belirtmeleri amacıyla garantiye alınmış olan yedek zamanı temin edecektir.

Şeffaflık konusunun ilerde de görüşülmesi ile, Meclis İttüzüğü çerçevesi içerisinde kabul edilecek olan şeffaflık araçlarına imkan sağlar. Kvantitatif sonuçlar, Meclisin prosedürel ile siyaset yap-

ma süreçlerini açık olduğu ve milletvekili eylemleri ve kararlarının seçmenler, ka-muoyu ve medya önünde şeffaf olması ile temin edilebilir. Şeffaflığın açıklanması zor olabilir ama hakim Ste-wart'ın belirttiği gibi – onu gördüğümüz zaman tanırız.

Dale E. Archer Kosova Mec-lisi'nde UDE- NDI Hukuk Daişmanı olarak çalışmaktadır. Önceden ABD Devlet Meclisinde yasaları hazırlayanlar ve kıdemli görevlilere irtibat sunma görev-lisi olarak çalışarak çok sayıda politik kampanyalarda çalışmış bulunmaktadır.

¹ Sözlük.com Unabridged (v 1.1), Random Evi'nin Sınırsız Sözlüğü, Random House, Inc. 2006.

² *Jacobellis v. Ohio*, 378 U.S. 184, 197 (1964)

³ Kosova Meclisi İttüzüğü, 20 Mayıs 2005 tarihinde kabul edildi , 1 Haziran, 2006 tarihinde değişiklikler yapıldı; 65. Kural ile temin edilen 1(e) sayılı EK

⁴ Kosova Meclisi, Meclis İttüzüğü , 20 Mayıs, 2005 tarihinde kabul edildi , 1, 2006 Haziran tarihinde değişiklikler yapıldı; 2. Sayılı Ekin 8.1 Kural 1.1(d) ve 65 Kural ile temin edilmiş

⁵ Kosova Meclisi İttüzüğü, 20 Mayıs 2005 tarihinde kabul edildi 1 Haziran 2006 tarihinde değişiklikler yapıldı; 65 Kural tarafından temin edilen 2 sayılı Ek'in 8.1 Kuralı

⁶ Kosova Meclisi İttüzüğü 20 Mayıs 2005 tarihinde kabul edildi 1 Haziran 2006 tarihinde değişiklikler yapıldı; 65. Kural tarafından temin edilen 2. sayılı Ek'in e 8.1 Kuralı

⁷ Kosova Meclisi İttüzüğü 20 Mayıs 2005 tarihinde kabul edildi , Haziran 2006 değişiklikler yapıldı; Kurae 28, Bakanların İfadeleri

Omduspersonun atanmasında uzun bir yol

Fljoriana Şalya, Meclis'te gözlemci, AGİT Kosova Misyonu

2006 yılının başlangıcında, Kosova Meclisi ile yapılan danışmalardan sonra, Birleşmiş Milletler Geçici Misyonu Genel Sekreter Özel Temsilcisi (GSÖT), Omdusperson Enstitüsünün çalışmalarını sürdürmesi yönündeki yetkiyi Meclis'e aktardı. Bunun devamında UMIK tarafından ilan edilen 2006/6 No'lu Kural, Omdusperson, Omdusperson Vekili ve üç tane Omdusperson Yardımcısını atama hakkını Kosova Meclisi'ne verdi.

Yukarıda adı geçen kuralın ilan edilmesi ardından, Kosova Meclisi, daha doğrusu Hukuk, Yasama ve Anayasal Çerçeve konuları Komisyonu (metnin devamında Yasama Komisyonu), AGİT İnsan Hakları ve Hukuk Üstünlüğü Bölümü ile işbirliği yaparak 15 Haziran 2006 tarihinde Meclis tarafından kabul edilen Omdusperson, Omdusperson Vekili atanmalarına değin İç Tüzüğü tasarladı.

Yasama Komisyonu, atama sürecinin yapılması amacıyla her parlamento grubunun temsil edildiği bir panel kurdu. Yüksek bir profesyonelliğe sahip olan panel, Omdusperson ve Omdusperson Vekili görevleri için başvuruda bulunan 19 kişi ile görüştü. Yapılan görüşmelerden sonra panel, önceden kabul edilen kurallara göre Meclis'e her iki göreve üç kişiyi önerdi. Omdusperson görevi için şu anda Kosova Omdusperson görevini muvakaten yapan Sn. Hilmi Jashari, Sn. Ibrahim Makolli ve Sn. Diana Toska adaylığını koydu. Omdusperson Vekili görevi için ise şu anda Omdusperson vekili görevinde bulunan Sn. Ljubinko Todorović, Sn. Habit Hajredini ve Sn. Pal Bala adaylıklarını koydular.

Genel kurul 17. oturumuna, Yasama Komisyon birinci başkan vekili Sn. Sadudin Berisha, atama süreci konusunda ve Omdusperson ve Omdusperson Vekili olduğu gibi Omdusperson Yardımcılarının atanma prosedürleri konusunda Meclise bilgi vererek, iki atamanın gizli oylama yoluyla yapılması gerektiğini ve iki raundta hiçbir adayın büyük bir çoğunluğu elde etmemesi durumunda boş iş yeri duyurunun yeniden tekrarlanması gerektiğini belirtti. Daha sonra Sırp Demokratik Partisi (SDS) üyesi Sn. Zlatica Kujundjić, Meclis'ten danışmalar için kendilerine daha fazla zamanın verilmesi amacıyla Omdusperson

Başkanı Vekili atanmasının ertelenmesini istedi. Meclis, en büyük muhalefet partisinin genel kurul toplantısında sürdürülen boykotu yüzünden her iki atamayı erteledi.

14 Aralık tarihinde yapılan genel kurul toplantısında, Meclis, iki raundta gizli oylama ile sözü geçen atamalar için oy kullandı ama iki raundta hiçbir aday çoğunluğu sağlayamadı. Oylama sonuçları açıklandıktan sonra atamalar için aranan oy sayısı ile ilgili tartışmalar başladı. Bazı Meclis üyeleri bu konuda 2006/6 sayılı UNMİK Kuralı ve Meclis İçtüzüğü arasında çelişkinin olduğunu belirttiler. UNMİK Kuralının 6.2 Bölümünde Ombudsperson ve Başkan Vekilinin Meclis üyelerinin çoğunun desteği ile, yani en azından 61 oy ile atanmasını öngörmektedir. Diğer yandan Meclis İçtüzüğü, Ombudsperson ve Başkan Vekilinin oturuma katılan Meclis üyelerinin oy çoğunluğu ile atanacağını ileri sürmektedir. Meclis, bu konunun UNMİK Hukuk Ofisi ile aydınlığa kavuşmasını kararlaştırdı.

9 Ocak tarihinde, GSÖT, Meclis Başkanına mektup göndererek "14 Aralık tarihinde Omdusperson ile Omdusperson Vekilinin atanmalarına değin oylamanın, adayların atanmalarına değin aranan oy sayısının elde dilmemesi yüzünden geçerli olarak sayılmayacağını belirtti." Mektupta "Mutlak çoğunluk

sağlanıncaya kadar Yasama Komisyonu tarafından önerilen adaylar ile oylamanın Mecliste ... tekrarlaması önerilmektedir."

11 Ocak tarihli genel kurul oturumuna başkanlık eden Sn. Xhavit Haliti (PDK) Meclis'i, Başkanlığın, GSÖT tarafından mektubun alınmasından önce her iki görev için duyurunun yapılmasını Meclise önerdiğini bildirdi. Böyle bir adım, UNMİK Hukuk Ofisi amirinden gelen ilk mektupta, oylama sonuçlarının geçersiz ilan edilmesinden sonra atılacak adımlar hakkında nelerin yapılması gerektiği hakkındabilgileri içermemesin yüzünden atılmıştı. Başkanlık tarafından alınan böyle bir karar her iki aday hakkında oylamanın yapılmasını öngören GSÖT mektubundaki talimatlara göre galiba ters düşüyordu. Bu olgudan hareket eden Meclis, bu konu GSÖT ve Meclis tarafından aydınlığa kavuşuncaya kadar, Ombudsperson ve Ombudsperson Vekilinin atanması işlemlerinin ertelenmesini karara bağladı.

GSÖT Ofisi tarafından konu ile ilgili nihayi bir açıklama ve gerekçenin temin edilmesi, Omdusperson ve Omdusperson Vekili atamaları ile ilgili sürecin Meclis tarafından sonuçlanması yönünde ileride atılacak adımları belirleyip ilk kez yapılan nazaren bu kez başarılı sonuçların alınmasına herhalde katkıda bulunacaktır.

Aralık 2006 ile Ocak 2007 döneminde Kosova Meclisi'ne destek

Franklin De Vrieze, OSCE Mission in Kosovo.

Araştırma Komisyonuna destek

3 Kasım 2006 tarihinde düzenlenen Meclis genel kurul toplantısında Genel Auditorun raporu ile ilgili tartışmalardan sonra Meclis, orantılı olarak tüm parlamento gruplarından oluşan ve Dr Ferid Agani'nin başkanlığında Araştırma Komisyonunu kurdu. Meclis, Komisyonun 31 Ocak 2007 tarihinde çalışmalarını sonuçlandırması ve öneriler ile çıkması görevini Komisyona verdi. 29 - 30 Ocak 2007 tarihleri arasında Araştırma Komisyon, komisyonun nihayi raporunu tamamlamak için iki günlük bir çalışmam yapma amacıyla bir araya geldi. İki gün içerisinde rapor tasarısı metninin her sırasını inceleyerek, nihayi sonuçlara hakkında konsensüs sağlandı. Mitroviça'da düzenlenen bu çalışma için AGİT finansi araçları temin edip yardım etti. Komisyon hazırlamış olduğu raporu 9 Şubat 2007 tarihinde Meclis Başkanlığına Arnavutça ve Sırpça olarak teslim etti. İngilizce olan tercüme ise UDE- NDI ve AGİT tarafından hazırlandı.

Rapor, Komisyonun görev süresi ile ilgili sonuçlandırma, seçilmiş olan bireyler listesinden sözlü ve yazılı olan kanıtlar koleksiyonunu içermektedir. Araştırma Komisyonuna dair yasa tasarısının henüz olmaması yüzünden komisyonun yasal çerçevesiz çalışmasına rağmen, Meclis Başkanlığı üyeleri de dahil olmak üzere üyelerin yarısından fazlası buna cevap verdi. Genel hesap kontrolörü metodolojisini ve vardığı sonuçları daha iyi bir şekilde anlamak amacıyla, Komisyon, Genel Auditor ile çalıştı. Komisyon aynı zamanda, Komisyon çalışmalarının yargının suç araştırmalarına karışmamasının temin edilmesi amacıyla Uluslar arası savcı ile de çalıştı. Kosova Meclisi çerçevesinde olan Araştırma Komisyonu ilk defa olarak kendi görev süresini başarıyla sonuçlandırıp, araştırma komisyonları ve gelecekte kurulacak olan araştırma komisyonlarına değin yasa için önemli bir tecrübe örneğini de oluşturacaktır

Güvenlik Komisyonuna destek

AGİT'in Güvenlik Komisyonu'na desteğin bir parçası olarak Güvenlik Komisyonu çerçevesi içerisinde olan Özel Güvenlik Şirketine değin çalışma grubu kuruldu. Çalışma grubunun 19 Aralık 2006 tarihinde yapılan ilk toplantısında Meclis üyeleri, özel güvenlik yasamasına değin AGİT danışmanının keşiflerini olduğu gibi gelecekte hazırlanacak olan yasanın içereceği talimatları üzerinde durdular. AB üyesi olmak için dört yıl içerisinde özel güvenlik sektörünü ayarlayan ülke olan Bulgaristan'ın görgülerinden yararlanma konusunda uzlaşmaya varıldı. 19 Ocak tarihinde Güvenliğe değin Komisyon Başkanı, çalışmaların koordine edilmesi ve Komisyonun 2007 yılına ait olan yıllık planının gözden geçirilmesi amacıyla tüm uluslar arası ve yerel örgütleri bir araya getirdi. Katılımcılar arasında Cenevrede yer alan Silahlı Güçlerin Demokratik Kontrolü (DCAF) dört parlamentonun EAR-Konsorsiyumu, KIPRED ve AGİT temsilcileri yer alıyordu.

Eğitim Komisyonuna destek sunuldu

AGİT, 3 - 9 Aralık 2006 tarihleri arasında, Meclis Eğitim Komisyonu'nun Dablin'de İrlanda Eğitim Entitülerini ziyaret etmeleri sponzörlüğünü yaptı. Bu ziyaretin amacı, Komisyonun, İrlanda kalifiye ile kaliteye ilişkin yasal ve administratif sistemi konusunda görgü edinmesine yardım etmektir. Ziyaret, Kalifiyelere değin Yasa tasarısı ile ilgili başlatılan çalışmalara olduğu gibi, Kosova Kalifiyeler Çerçevesini geliştirmek amacıyla yapıldı. 24 Ocak 2007 tarihinde AGİT, Komisyonun Kalifiyelere ilişkin Yasa Tasarısını sonuçlandırması amacıyla AGİT'in sunacağı destek ile ilgili Meclis Eğitim Komisyonu toplantısına katıldı.

Topluluk Hak ve Çıkarları Komisyonu'na destek sunuldu

Topluluk Hak ve Çıkarları Komisyonu delegasyonu (THÇK) Meclisin yasal personeli ile birlikte 19-22 Aralık 2006 tarihinde Strazburg'u ziyaret edip Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi hükümlerinin gerçekleştirilmesi, şimdiki durum ve insan haklarına karşı saygı, gelecekteki Kosova Anayasasının hazırlanması konusunda Avrupa enstitülerinin çalışmaları, Avrupa Sosyal Beratinin Azınlık ile yöresel Dil Beratinin gerçekleştirilmesi hakkında ilgililerden bilgi aldılar. Bu etüd ziyareti Topluluk Hak ve Çıkarları Komisyonu'nun etkili bir şekilde çalışmasına değin AGİT projesinin bir parçasını oluşturmaktaydı. Bu proje aynı zamanda, THÇK'nun tüm Kosova'da var olan belediyelerde çok sayıda alan ziyaretlerinin hazırlanmasına yardım etmektedir.

Parlamento gruplarına destek

Parlamento gruplarına değin intersip programının üçüncü raundu 2 Ekim 2006 tarihinde başladı ve yılın sonunda sona erdi. Gruplara sunulan diğer destek de dahil olmak

üzere üçüncü grup stajiyer öğrencilere parlamento gruplarının çıkarları ile ilgili konferanslar düzenlendi. 11 Aralık 2006 tarihinde PDK Parlamento Grubu "Kosova'ya nasıl bir seçim sistemi gerekir" başlığı altında bir konferans düzenlendi. 15 Aralık 2006 tarihinde ORA parlamento grubu "Gençlerin Eylem Planı ve Gençlerin güçlendirilmeleri" adlı konferansı düzenledi. 18 Aralık 2006 tarihinde Entegrasyona değin parlamento grubu azınlıklar ve medyaya değin konferansı düzenledi. 19 Aralık 2006 tarihinde AAK parlamento grubu yüksek eğitim ile ilgili konferansı düzenledi. 22 Aralık 2006 tarihinde LDK parlamento grubu şuur dışında kalan grupların entegrasyonuna değin konferansı düzenledi. Düzenlenen konferanslar intersip programının üçüncü raundunun kapatılmasını oluşturdu. Dördüncü raund 1 şubat 2007 tarihinde başladı. Öğrenci stajiyerler tüm parlamento gruplarına olduğu gibi ilk defa olarak kadın liderlerine de yardım ettiler. 2005 yılında başlayan bu proje, parlamento gruplarının güçlendirilmesi ereğiyle AGİT desteğinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Meclis komisyonları ile Sekreterliği'nde çalışan ve UDE-NDI tarafından sponzörlüğü yapılan öğrenci stajiyerler ile sürekli olarak interaksiyon ve işbirliği temin edildi.

Meclis'in Kütüphane ve Dokumentasyon Ünitesine yardım

Kosova Meclisi, Ulusal ve Üniversite Kütüphanesi ve AB tarafından fonu temin edilen "Kosova Meclisi'ne daha fazla destek" projesi ile Kosova Meclisi'nde modern ve fonksiyonel bir kütüphanenin kurulması için ortak bir işbirliği projesini başlattılar. 9 Ocak 2007 tarihinde Kosova Meclis Başkanı Sn Kole Berisha, Ulusal Kütüphane Müdürü Dr. Sali Boshota, ve Projenin Ekip Lideri Mr. Hugues de Courtivron, bu işbirliği koşullarını saptamak amacıyla Anlaşma Memorandumunu (MoU) imzaladı Bu Anlaşma Memorandumu ile Meclis kütüphanecilerinin profesyonel ve somut eğitimi temin edilecektir. Anlaşma Memorandumu, uluslar arası dergiler ile verilere elektronik ortamda ulaşmanın temin edilmesinde destek sunacaktır.

Üyelerin ve personelin kütüphane ve Dokumentasyon Hizmeti aracılığıyla doğru ve dürüst enformasyonlara sahip olmaları, Meclis'in yasaları değiştirmesi olduğu gibi İdare Kolunu denetlemesi olanağını geliştirecektir.

Meclis Başkanlığı, Uluslar Arası İşbirliği ve AB'ye Entegrasyon Komisyonu, Paris ve Brüksel'i ziyaret etti

Uluslar Arası İşbirliği Komisyonu ve AB'ye Entegrasyon Komisyonu tüm gözlerin Kosova'nın gelecekteki statüsü konusunda olduğu bu dönem içerisinde Kosova'nın AB'ye entegre olması ile ilgili siyaseti görüşmek gibi bileşik bir ödev ile karşı karşıya gelmektedir. Meclis'in, bu Komisyon üyeleri ve sivil görevlilerinin profesyonel kapasitelerini güçlendirmesinin gerektiği şu dönem içerisinde 14-19 Ocak 2007 tarihleri arasında Brüksel ile Paris'e bir çalışma ziyareti yapıldı. Yasama ile siyasetin AB standartlarına göre uyumlaştırılması amacıyla yasama ile idare güçleri arasında düşünceleri palyaşmak için Kosova Meclis üyeleri Brüksel ile Paris'te kendi meslektaşlarıyla bir araya geldiler. Meclis Sekreterliğinden gelen iki yasal görevli ile birlikte üyeler Fransa ile Belçika parlamentoları ile AB standartları ve siyaset hakkında çeşitli daimi komisyonları ile çalışmalarda bulundu.

28 - 31 Ocak 2007 tarihleri arasında Meclis Başkanı, Meclis Başkanlığı üyeleri ve Genel Sekreter çalışma ziyaretinde bulunmak amacıyla Parise gittiler. Fransa'nın "Assemblée Nationale" Başkanı, milletvekilleri ve sivil görevlileri ile yapılan görüşmeler, genelde yasal sürecinin idaresi, daha doğrusu Hükümet ile yapılan danışmalar ile gündem sırasının saptanması, yasama komisyonları başkanları ile Parlamento Grupları Başkanları, genel kurul toplantılarının idare edilmesi, Meclisin Sivil Toplum ile Enstitüsel İrtibatının gelişmesinde Başkanlığın rolü ve Meclisin Uluslar Arası İlişkilerinin gelişmesine odaklanılmıştı. Her iki etüd ziyareti için fonlar (araçlar) AB tarafından temin edilen "Kosova Meclisi'ne daha fazla destek" ve AGİT'in Kosova Misyonu aracılığıyla gerçekleşti.

ASI Misyon İfadesi

Meclis'i Destek Girişimi (ASI) Kosova Meclisini güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için destek sunan demokratizasyon programlarının inter – ajans koordinasyon mekanizmasıdır. ASİ'nin çalışmaları, demokratik yönetmeliklerinin tanınması ve onlara karşı saygının gösterilmesi, şeffaflık ve kamuoyuna karşı sorumlu davranma, yasal gündem sıralarının geliştirilip gerçekleştirilmesi, çok dilliliğe karşı saygının gösterilmesi ve yöresel ile inter parlamento irtibatlarına dayanan demokratik politik kültürde odaklanmaktadır.

ASI partnörleri, kaynakları biriktirmek, bilgileri paylaşmak ve Meclis ile doğrudan doğruya yapılan bir interaksiyonda ihtiyaçların belirlenmesinde programları koordine etmektedir. ASI koordinatörü olarak, AGİT Kosova Misyonu, tüm ASİ partnörleri ile irtibat kurarak ve Meclis temsilcileri ile yapılan danışmalardan sonra sıralı koordinasyon toplantılarını düzenlemektedir. ASİ'nin sıralı Bülteni, Kosova Meclisi'ndeki son gelişmeler hakkında geniş bir yerel ve uluslar arası kamuoyuna olduğu gibi ASI destek programları hakkında bilgi vermektedir.

Şu anda ASİ'ye katılanlar :

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNSt.) Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Doğu Batı Parlamento Pratiği Projesi (DBPPP), Avrupa İmar Ajansı (AIA) Fransa, Almanya, Belçika, Slovenya parlamentoları Konsortiumu ve International de Paris la Defense Enstitüsü, ABD Uluslar arası Gelişme Acentesi (USAID) işbirliğiyle olduğu gibi Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE), Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (BMGP) İnter Parlamento Birliği (IPB), AGİT Kosova Misyonu ve Kosova Meclis'i işbirliğiyle.

Yazi Isleri Heyeti:

Sven Lindholm, Franklin De Vrieze, Skender Durmishi, Blerim Vela, Alfons Lentze, Ramë Manaj, Edmond Efendija, Krenar Loshi, Valdet Sadiku.

Editors: Chris Cycmanick, Jennifer Ober, Leslie Hough, Nuno Luzio.

Dizayn Grafik: Shpend Kada

AGİT Misyonu Kararğahları, 10000 Priştine
Tel.(+381-38) 500 162 Faks: (+381-38) 500 188

İrtibat kuracağınız kişi: franklin.devrieze@osce.org
<http://www.osce.org/kosovo>

Bu bültende ortaya atılan görüşler katkıda bulunanların kendi görüşleridir ve Meclis, AGİT'in Kosova Misyonu ya da ASİ partnörleri olan örgütlerin görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu Bültendeki fotoğraflar :

AGİT : 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24
EAR: 14 Ermal Meta 1 Ferdi Limani: 20 Matjan Hashani 13